

MILIEURAMA

12

EXACO
HELL

Tabli

SSO

Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen v.z.w.

MILIEURAMA IS HET POPULAIR
MAANDBLAD VAN DE BOND BETER
LEEFMILIEU-VLAANDEREN.

Redaktie en administratie :
Aarlenstraat 25, 1040 Brussel.
Tel. : 02/230.94.10.

Jaarabonnement : 300 fr. te storten op
rekeningnummer 427-9082201-48 van
de Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen.
Steunabonnement : 500 fr.
Abonnement buitenland : 350 fr.
Cultureeljongeren-paspoort, Plus-drie-
pas, Cultureel paspoort anders-valie-
den : 240 fr.
Los nummer : 40 fr.

Hoofdredakteur en verantwoordelijke
uitgever : Roeland Dirks.

Medewerkers : Dirk Van Melkebeke,
Lieve Grauls, Bart Van Waelderen, Em-
manuel Ampe (V.V.M.I.), Marleen De
Haen, Martin Besieux, Jaak Vander-
mosten, Ben Faes, Erik Osselaer.
Lay-out : Wim Vermeylen.
Druk : EPO, Berchem.

Copyright :
Overname van artikels wordt aanbevo-
len, mits schriftelijke toelating en bron-
vermelding.

KRINGLOOPPAPIER IS
MILIEUVRIENDELIJK

ILLUSTRATIES:

Rolf Groven: pag. 1.
Roeland Dirks: pag. 6/9/10/14/23/
24/25/27/28.
G. Charlier (BNVR): pag. 12/17.
Stefan Verwey: pag. 19/30.
J.L. Lejeune: pag. 29.
Koning Boudewijnstichting: pag. 33.

Inhoud.

EDITORIAAL.

Leefmilieukampagne 1982
Roeland Dirks ...3

LEZERSBRIEVEN. ...3

Waternverdragen achterhaald
Roeland Dirks ...5

Natuurbehoud en waterbeheer
Dirk Van Melkebeke ...12

Rij maar an...
met openbaar vervoer
Wim Vermeylen ...18

Politieke aktie wordt voortgezet
Martin Besieux ...20

Hoe operationeel is de
Vlaamse afvalmaatschappij? -
Roeland Dirks ...24

Worden de Noren oliesjeiks?
Roeland Dirks ...26

PERS EN MILIEU.
Jaak Vandermosten ...29

KORTE BERICHTEN. ...33

PUBLIKATIES. ...37

PORTRET.
Komitee Jean Pain v.z.w. ...42

KALENDER. ...43

Beste wensen en ...
vergeet je abonnement op
Milieurama '82 niet!

inter polst
doc
22.2.82
E

Editoriaal

Leefmilieukampagne 1982.

Roeland Dirks.

In mei jongstleden keurde de Vlaamse Executieve de Leefmilieu-kampagne goed. Dit initiatief van minister Galle beoogt de sensibilisering van de bevolking en de verbetering van de coördinatie van lopende akties.

De Bond Beter Leefmilieu werd van bij het begin betrokken bij de organisatie van deze campagne, die volgend jaar intens zal worden voortgezet. Momenteel zijn brochures, diareeksen en films in voorbereiding en wordt een milieuwEEK in het vooruitzicht gesteld. Er wordt gerekend op de medewerking van alle milieuorganisaties en van het onderwijs. Voor inlichtingen kunnen belangstellenden voorlopig terecht in de Belliardstraat 32, 1040 Brussel (tel.: 02/230.09.09.) of op het algemeen sekretariaat van de Bond Beter Leefmilieu.

Van zijn kant houdt BBL-Vlaanderen een video-film van 20 minuten ter beschikking, waarin zijn werking en de akties van zijn leden worden belicht. Een vertoning kan gratis worden aangevraagd via telefoon (02/239.94.10.).

Het Gewestelijk Uitvoerend Komitee besloot om in 1982 door te gaan met de tweede jaargang van Milieurama en de derde jaargang van de Weekberichten. Beide beslissingen zullen ongetwijfeld bijdragen tot het welslagen van de leefmilieukampagne.

We rekenen op de inzet en de medewerking van al onze leden en sympathisanten om Milieurama en de Weekberichten in 1982 verder uit te bouwen en de verspreiding ervan te helpen bevorderen en de leefmilieukampagne 1982 te steunen.

Lezersbrieven.

Het kort geding.

Hierbij wens ik de aandacht te vestigen over enkele onjuistheden in het artikel over het kort geding in het septemhernummer. De beslissing "Eijkendael" is niet de eerste uitspraak die het belang van een VZW in een burgerlijke procedure erkent. Ik moet u melden dat in het vonnis van 12.10.'80 dit probleem niet uitdrukkelijk werd aangeraakt (1). De reden is dat de voorzitter die besliste in de zaak Eijkendael, veel vroeger het eerste

vonnis velde, waardoor een VZW als belanghebbende wordt erkend in een dergelijke procedure. Op 29.9.'76 erkende hij, als voorzitter van de Rechtbank van Eerste Aanleg, dat de VZW Oud Stad gerechtigd was om op te komen tegen de afbraak van de 'provinciehuizen' aan de Elisabethlei te Antwerpen (2). Op deze beslissing, die interessant is gemotiveerd, steunt alle andere rechtspraak! Bovendien is een vergelijking met de beslissing in het Tolhuis-vonnis moeilijk, omdat het Hof te Antwerpen op 31.7.'79 in hoger beroep het door de auteur

geciteerde Tolhuis-vonnis verbrak en daarmee vernietigde (3). Het Hof heeft daarbij het recht erkend van één enkele burger om schorsing van afbraak te vorderen wegens schending "van het recht op ongestoord genot van het (kultuur-historisch) milieu". Het Tolhuis werd gezien en voorgesteld als een deel van het cultuur-historisch milieu. Uit het hoger genoemd artikel zou men kunnen afleiden dat de visie van de rechter in het eerste vonnis de oorzaak is geweest van de afbraak van het Tolhuis. Dit is echter niet zo. Reden van de afbraak van het Tolhuis is de beslissing geweest van de toenmalige staatssekretaris Mevrouw R. De Backer (genomen binnen de vijf dagen na de uitspraak van het Hof van Beroep), om het Tolhuis definitief niet te klasseren. Vermits het Tolhuisarrest voorzag in een schorsing van de afbraak tot er een definitieve beslissing was in verband met de vraag tot klassering van het Tolhuis, verviel daardoor de schorsing uitgesproken door de Rechtbank. De beslissing in de zaak Eijken dael is gebaseerd op het Tolhuisarrest, dat op zijn beurt steunt op de oude beslissing inzake de provinciehuizen te Antwerpen.

Rechtskundig Weekblad:

- (1) '80-'81, kolom 2553-2556
- (2) 30.10.'76, kolom 560-564
- (3) '80-'81, kolom 2255-2258

E. Van Der Mussele - advocaat - Antwerpen.

Groen - rood

Uiteraard mag BBL niet vereenzelvigd worden met Agalev, maar toch behoren ze ergens tot dezelfde 'familie'. Uit verklaringen tijdens de jongste verkiezingskampagne, gedaan door de Heer L. Dierickx, kandidaat op de lijst van Agalev, blijkt nu dat deze persoon aandringt op een nauw samengaan tus-

sen 'groen' en 'rood'. Hier laten wij deze dubieuze verklaring, als ze tenminste juist werd weergegeven voor rekening van betrokkene. Om alle misverstanden te vermijden en in het voordeel van de ekologische beweging in haar geheel, zouden we er wel aan houden, dat BBL, via een verklaring in Milieurama zich eveneens van zulke verklaringen distancieert. Een verbond tussen groen en rood? Wij denken toch wel dat de groenen tot andere, originelere alternatieven in staat moeten zijn, dan tot een kritiekloos napraten van (marxistische) ideologieën uit vorige eeuw. BBL kan zulke 'vermenging' best missen!

Vik Eggermont - Ekeren.

BBL is een niet-partijpolitiek gebonden koepel die zijn eigen koers vaart, waarbij echter aan elk lid de ruimte gelaten wordt om zijn opvattingen op partijpolitiek vlak te verdedigen. In onze oproep tot de kiezers (Milieurama 10 + bijlage) werd duidelijk gevraagd enkel te stemmen voor een persoon of partij die zich volledig achter ons minimum-programma inzake milieubeleid zou scharen. Rood, geel, blauw of oranje maakt daarbij geen verschil. Spijtig genoeg was de keuze nogal beperkt. Men mag niet vergeten dat BBL géén politieke partij is (en niet wil zijn) en dat BBL en Agalev op partijpolitiek gebied twee gescheiden verenigingen zijn, waarbij de uitspraken van de ene de andere niet engageert.

De redactie.

Goed zo !

Enkele tijd geleden kreeg ik via een familielid enige nummers van Milieurama. Ik kan u alvast vertellen dat mijn eerste indruk enorm positief was. Ik las ook uw noodkreet i.v.m. een mogelijke

lees verder blz. 11

WATERVERDRAGEN achterhaald.

Roeland Dirks.

De drie waterverdragen werden op 19 juni 1975 geparafeerd door de voorzitters van de Nederlandse en Belgische onderhandelingsdelegaties. Ze hebben betrekking op de aanleg van het Baalhoekkanaal, de oeverafsnijding bij Bath en de kwaliteit van het Maaswater. De ontwerpteksten werden niet openbaar gemaakt. Wel heeft de Nederlandse minister van Verkeer en Waterstaat op 1 oktober 1975 een informatienota gezonden naar de Tweede Kamer over de inhoud van de verdragen. Tot nu toe werden ze noch door het Nederlandse, noch door het Belgische parlement besproken.

Sinds de parafering hebben zich nieuwe ontwikkelingen voorgedaan, zodat aan de noodzaak voor de voorgestelde projecten wordt getwijfeld. Bovendien werd de schade aan milieu, natuur en landschap onvoldoende betrokken bij de belangenafweging. Daarom hebben de Stichting Natuur en Milieu (Nederland) en de Bond Peter Leefmilieu (Vlaanderen) op 17 november jongstleden gezamenlijk stelling genomen tegen deze verdragen.

Zij vragen nieuwe onderhandelingen tussen beide landen op grond van een milieu-effekt-rapportering, waarin ook alternatieve oplossingen worden opgenomen. Zowel de Nederlandse minister van Verkeer en Waterstaat als de voorzitters van de politieke partijen in België werden schriftelijk ingelicht over dit standpunt.

In deze bijdrage brengen we wat meer informatie over de bezwaren van de natuurbeschermers tegen de grootschalige projecten, verbonden aan de drie waterverdragen en over deze toch wel merkwaardige Nederlands-Vlaamse aktie.

Baalhoekkanaal overbodig.

De Antwerpse havenlobby verdedigt sinds 1974 hardnekkig en ongenueanceerd de aanleg van dit kanaal, waarvan het ontworpen tracé geheel in Zeeuws-Vlaanderen ligt. De aantasting van het Verdronken land van Saeftinge komt daarbij nauwelijks ter sprake.

Toch is dit gebied van grote internationale betekenis voor het natuurbehoud. Saeftinge is een onmisbare schakel in de keten van schorren van de Oostzee tot de Zuidfranse Oceaankust, een steunpunt voor West-Europese steltlopers en een broed-, voedsel- en overwinteringsplaats voor tal van andere vogels; na de uitvoering van het Deltaplan, het enige overblijvend brakwater-schorrengebied van grote omvang in Nederland.

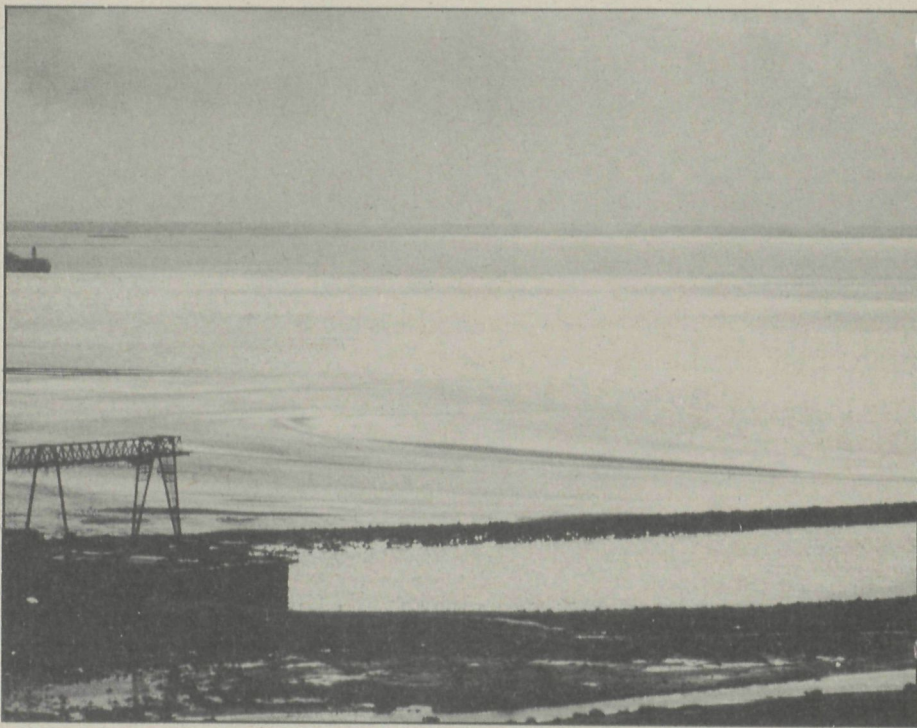
Na zeven jaar is de toestand grondig gewijzigd: het belang van Saeftinge wordt nu algemeen erkend, de linker Scheldeoever is ver van volgebouwd, de verwachtingen zijn bescheiden gezien de crisis en de milieuvervuiling in het Antwerpse is nog toegenomen. Voor al deze feiten kan de Antwerpse havenlobby

niet blind blijven. Bovendien is het mogelijk de linkeroever op een andere wijze te ontsluiten dan door de aanleg van het Baalhoekkanaal en het zeehavenbeleid te herdenken in Europees verband.

Ten gevolge van een gezamenlijke actie van landbouwers en natuurbeschermers in Zeeland zal het Baalhoekkanaal worden geschrapt uit het streekplan Oost-Zeeuws-Vlaanderen.

Bochtafsnijding bij Bath zinloos.

Voor Antwerpen is de bevaarbaarheid van de Schelde voor schepen tot 65.000 ton een redelijke bovengrens. De plannen om de bereikbaarheid nog te vergroten zijn waterloopkundig onverantwoord en zullen een wensdroom blijven van een aan-

Westerschelde: beperkte bevaarbaarheid, zelfs na een bochtafsnijding.

In bestemmingsplannen is geen rekening gehouden met de aanleg van het kanaal. Kortom, de Nederlandse rijksoverheid zou de provinciale besluitvorming ter zijde moeten schuiven, om de aanleg van het kanaal mogelijk te maken. Dat ze daar bij op hevig verzet zou stuiten in de streek, ligt voor de hand.

tal Antwerpse politici. Een bochtafsnijding van de Westerschelde in het nauw van Bath is bijgevolg zinloos. Dieper liggende schepen kunnen immers in Zeebrugge en Rotterdam terecht. Voor Antwerpen volstaat een betere begeleiding van het scheepvaartverkeer. Daardoor zouden de dure, energievervlindende

baggerwerken grotendeels overbodig worden. Meteen zou de vervuiling, door het oprukkende Scheldewater, tot stilstand worden gebracht en het waardevolle Verdrongen Land van Saeftinge ongeschonden blijven.

Het belangrijkste deel van het gebied ligt in Hulst. In het streekplan Oost-Zeeuws-Vlaanderen wordt het aangegeven als natuurgebied.

De bochtafsnijding is niet opgenomen. Het Verdrongen Land van Saeftinge is bovendien aangewezen als staatsnatuurmonument en geniet bescherming op grond van de Natuurbeschermingswet. Toch is Saeftinge, om onbekende redenen, buiten het bestemmingsplan voor Hulst gehouden. De Zeeuwse milieufederatie heeft er bij de gemeenteraad op aangedrongen de bestemming "natuurgebied" in een bestemmingsplan op te nemen, waardoor het Zeeuws-Vlaamse deel weldra planologische bescherming zal genieten. In het bestemmingsplan Reimerswaal werd, op verzoek van Rijkswaterstaat, een gebied aangewezen om specie te bergen, afkomstig van de bochtafsnijding. Hiertegen werd beroep aangetekend door de Zeeuwse milieufederatie.

Al deze ontwikkelingen maken het uitvoeren van de oude waterverdragen vrijwel onmogelijk.

Stuwmeren in de Ardennen ongewenst.

Het ontwerp-verdrag over het Maaswater waarborgt een minimum-afvoer van 50 m³/s nabij Luik. Om hieraan te voldoen wordt de bouw van nieuwe stuwmeren in de Ardennen noodzakelijk geacht.

Dit cijfer steunt echter op de nota "Waterhuishouding" uit 1968 en het struktuurschema "Drink- en industriewatervoorziening" uit 1972 en

is achterhaald. Intussen is de waterbehoefte minder sterk toegenomen. In 1972 werd in Nederland nog een behoefte voorspeld van 4 miljard m³ in het jaar 2000; nu wordt, voor 2000, een verbruik verwacht van slechts 1.9 miljard m³ per jaar. Bijgevolg moet worden onderzocht of het vastgelegde minimum-debiet van de Maas echt nodig is.

Andere argumenten pro stuwdammen, zoals verbetering van waterkwaliteit en bevaarbaarheid, zijn evenmin steekhoudend. Stuwmeren zijn ongunstig voor de waterkwaliteit. Bij lage waterstand verhogen ze de afvoersnelheid en verminderen bijgevolg het zelfreinigend vermogen.

De in 1975 voorspelde toename van het binnenscheepvaartverkeer is niet uitgekomen. Sinds haar maximum, met 25 miljoen ton in 1974, is de scheepvaart op het Albertkanaal en de Maas beneden Luik, jaarlijks afgenomen met 4 procent. Bovendien kan de vraag of stuwmeren de bevaarbaarheid van de Maas verbeteren niet worden beantwoord, bij gebrek aan gegevens!

Tegenover dit alles staat de aanzienlijke schade aan natuur en landschap, door het onder water zetten van diepe rivierdalen en het verlies aan bos- en landbouwgrond. Kortom stuwmeren in de Ardennen zijn ongewenst.

Nieuwe risico's.

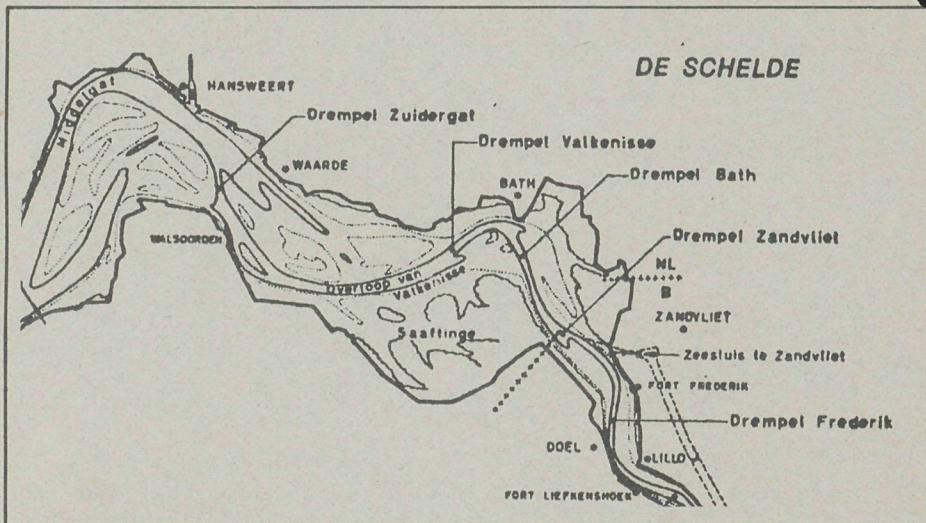
De geplande stuwdam in de Houille bij Chooz in Frankrijk en het bijbehorend stuwmeer van 2000 ha in België, staat meer in verband met de koeling van nog te bouwen kerncentrales, dan met het vastgelegde minimum-debiet van 50 m³/s bij Luik uit het ontwerp-Maasverdrag. De uitbreiding van het kernenergiever-

mogen brengt in tegendeel extra risico's met zich mee voor de drinkwatervoorziening vanuit de Maas. Te Tihange gaat het om 1800 MW volgend jaar en 2800 MW in 1985; te Chooz om een totale geprogrammeerde capaciteit van 5200 MW.

In een recent rapport van het Nederlands Rijksinstituut voor zuivering van afvalwater, over de waterkwaliteit van de Maas in Nederland in de periode '53-'80, wordt gevreesd dat het tritiumgehalte in

Onredelijke milieu-eisen ?

In de drie ontwerp-teksten zijn milieu-eisen opgenomen: in het Baalhoekverdrag met betrekking tot de beperking van de luchtverontreiniging door nieuwe bedrijven en in geval van uitbreiding van bestaande ondernemingen; in het Bathverdrag met betrekking tot de bouw van een net van waterzuiveringsinstallaties

Saeftinge, een onmisbare schakel in de keten van schorren van de Oostzee tot de Zuidfranse Oceaan kust.

het Maaswater zal toenemen. In een jaar met lage afvoer zou zelfs de gemiddelde norm van 5000 pCi/l voor tritium kunnen worden overschreden, waardoor de Maas ongeschikt zou worden als drinkwaterbron. Dit terwijl het ontwerp-Maasverdrag juist bedoeld is om de watervoorziening te waarborgen!

in het Scheldebekken en kwaliteitsnormen voor het Scheldewater aan de Belgisch-Nederlandse grens; in het Maasverdrag met betrekking tot een gezamenlijks saneringsprogramma voor het grensgebied en kwaliteitsnormen voor het Maaswater.

De Kamer van Koophandel en Nijverheid van Antwerpen, de Vereniging van Industriële Bedrijven van Noord-Antwerpen, het Verbond van Belgische

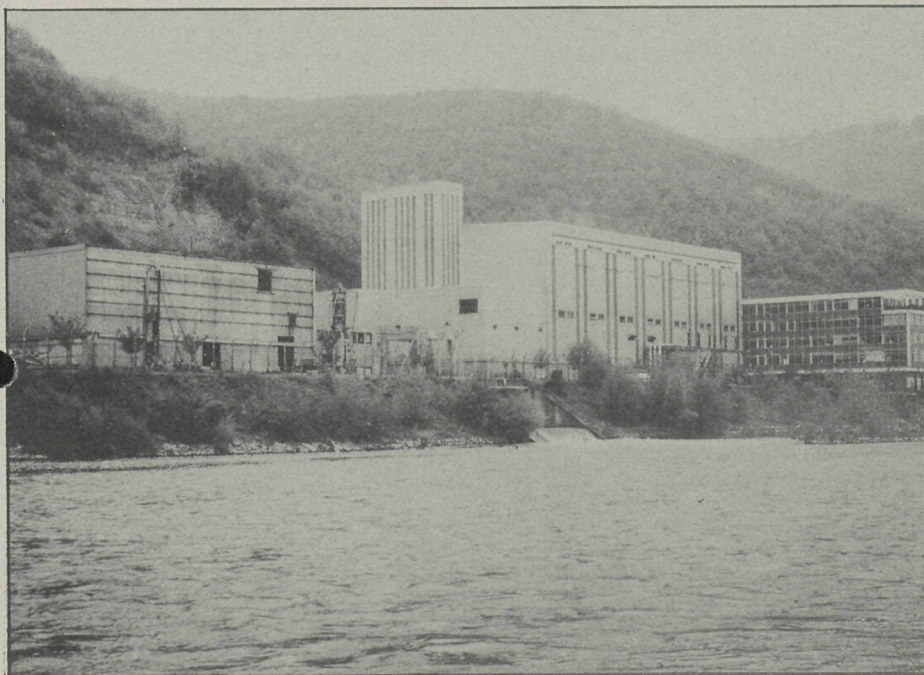
Hoogovens en Staal fabrieken en het Verbond van Belgische Ondernemingen hebben zich verzet tegen deze milieubepalingen, uit vrees dat de ingebouwde maatregelen hun concurrentiepositie zou aantasten.

Volgens hen is het onaanvaardbaar dat gevestigde bedrijven de zelfde beperkingen zouden opgelegd krijgen, inzake luchtverontreiniging, als nog op te richten ondernemingen; dat mogelijke nieuwe vestigingen op de linkeroever, afhankelijk zouden worden van de goedkeuring door een Belgisch-Nederlandse commissie; dat een te grote inspanning wordt gevraagd, om aan de gestelde kwaliteitseisen voor de Maas te voldoen. Daarom moeten de onderhandelingen worden hervat met de bedoeling ... de milieueisen af te zwakken.

Deze eisen zijn echter niet zo streng, noch onredelijk: de luchtverontreiniging in het Antwerpse is zo ernstig, wat een toename onaanvaardbaar maakt; de voorziene verdere vervuiling van de Westerschelde door het oprukkende water, ten gevolge van de bochtafsnijding te Bath, moet drastisch worden beperkt, het Maaswater is nu al te sterk vervuild, vooral door lozingen van zware metalen.

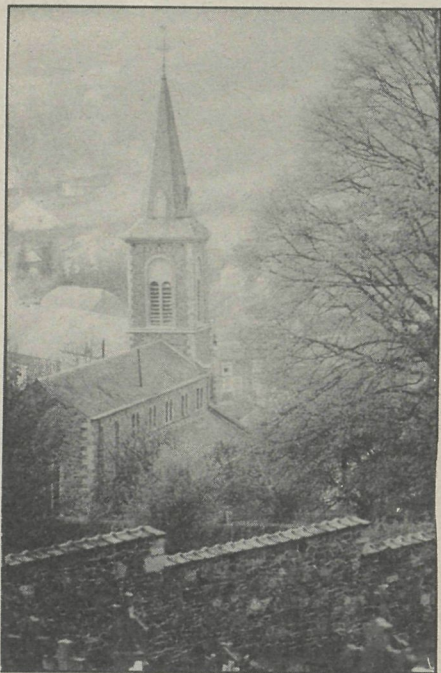
Overlapt door EG-richtlijnen.

Na 1975 zijn een aantal EG-richtlijnen tot stand gekomen met betrekking tot waterkwaliteit en watervervuiling. Ze overlappen in vele gevallen de bepalingen uit de waterverdragen. Zo bekeken zijn ze

Bestaande kerncentrale van 325 MW te Chooz, langs de Maas, nabij de Belgisch-Franse grens.

geen tegemoetkoming van de Belgische mag niet worden afgedwongen door
aan de Nederlandse overheid. Trouw- middel van een koehandel. De water-
wens, een efficiënt milieubeleid verdragen zijn daarvan echter een
schoolvoorbeeld.

Het dorpje Vencimont aan de Houille, dat volledig onder het stuwwater zal verdwijnen, als de geplande dam wordt gebouwd.

In de gegeven omstandigheden is het onaanvaardbaar de bestaande ontwerp-teksten ter goedkeuring voor te leggen aan de beide parlementen. Het is gewenst dat België en Nederland eerst gezamenlijk een Milieu-Effekt-Rapport opstellen, waarin de noodzaak, de economische en ecologische gevolgen worden nagegaan en alternatieve oplossingen worden onderzocht.

Waalse solidariteit ?

De frontvorming van Nederlandse en Vlaamse natuurbeschermers tegen de waterverdragen is maar een begin. Ook de Waalse natuurbeschermers worden bij het overleg betrokken. De gezamenlijke actie zal worden voortgezet en uitgebreid. Na de partijvoorzitters zullen ook de formateur en later de bevoegde ministers worden benaderd. Verwacht wordt dat onze zusterorganisatie Inter-Environnement-Wallonie zich eerlang bij deze actie zal aansluiten.

Kampagne Leefmilieu

Er is iets met ons leefmilieu. Onze lucht, ons water en onze bodem zijn vervuild. Het is onze plicht daar iets aan te doen, voor onszelf en voor onze kinderen. Het gaat niet alleen om de industrie, iedereen moet zijn steentje bijdragen.

Door milieubewust te zijn: geen sluikestorting, zinloos plastic, overdreven detergenten of slecht geregelde motoren en branders. Door zuinig te zijn met wat ons nog rest, de bomen, de landschappen en het kostbare water. Denk er eens over na en doe dan iets. Vandaag nog!

(Zie ook blz. 44)

Lezersbrieven.

vervolg van blz. 4.

vroegtijdige verdwijning van Milieurama. Daarom wil ik ook in de mate van mijn mogelijkheden meewerken aan de promotiekampagne om het tijdschrift een betere bekendheid en zodoende een betere bestaanszekerheid te geven. Voorlopig kan ik dat door in eigen

school een artikel in de schoolkrant te publiceren. De inhoud is voornamelijk gebaseerd op de teksten die ik op het schutblad van Milieurama aantrof. Graag ontving ik ook een informatiepakket voor publiciteit op school en in eigen vriendenkring. Nog veel geluk!

Dirk Frans - Duffel.

Gewetensbezwaarden m/v.

De Bond Beter Leefmilieu zoekt dringend (kan onmiddellijk aan de slag!) een gewetensbezwaarde die zal instaan voor sekretariaatswerk, bibliotheek, meewerken aan het maandblad, dokumentatiedienst ...

Steeds mogelijkheid tot eigen inbreng in de algemene werking van BBL.

Enige kijk op de milieubeweging en bereidheid om gevarieerd werk te doen is noodzakelijk.

Tevens wordt een gewetensbezwaarde gezocht voor midden '82. Zijn taak zou voornamelijk gericht zijn op de lay-out en de redactie van Milieurama. Enige interesse voor het leefmilieu in het algemeen, taalvaardigheid en type-ervaring is gewenst.

Voor beide aanbiedingen, contact opnemen met het secretariaat van de Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen.

'Natuur- en Stedeschoon' zoekt een gewetensbezwaarde wiens taak o.m. zou bestaan in het samenstellen van dokumentatie-mappen, het aanvullen en klassificeren van dossiers, het ordenen van boeken en tijdschriften. Voorts zou hij behulpzaam kunnen zijn bij het voorbereiden van studiedagen, tentoonstellingen en publikaties over de bescherming van het cultuur- en natuurpatrimonium. Een minimumvereiste is de belangstelling voor één van de volgende onderwerpen: landschapsparken, natuurbewoud, monumentenzorg, molenbescherming, milieu-educatie. Contact opnemen met de Koninklijke Vereniging voor Natuur- en Stedeschoon, Koningin Astridplein 24, 2000 Antwerpen.

Natuurbehoud en waterbeheer.

Dirk Van Melkebeke.

Onder dit tema ging op 28 september jl. in het Hageland de 28ste Nationale Natuurbeschermingsdag door. In zijn inleiding onderstreepte H. Delaunois, voorzitter van het Nationaal Verbond voor Natuurbescherming, het belang van de waterbeheersing voor de natuurbescherming. De waterbeheersing impliceert namelijk dat de natuurbeschermingsproblemen in hun samenhang worden behandeld. Het noodzaak de natuurbeschermers om naast het intern ook het extern beheer te behartigen. Bovendien koppelt het waterbeheer natuurbehoud aan landschapszorg: de meeste natuur- en kultuurlandschappen worden door waterlopen aan elkaar verbonden. Redenen te over dus om even dieper in te gaan op een aantal aspecten van waterbeheer, nl. 'beeksanering en natuurbehoud' en 'landschapsekologie en waterbeheer'.

Beeksanering en natuurbehoud (1).

De laatste jaren is vanuit de natuurbehoudsbeweging steeds meer aandacht geschonken aan de beekproblematiek. De actie rond de Mark (Noorderkempen) leidde weliswaar niet tot onmiddellijk succes maar heeft bijgedragen tot een toenemende belangstelling en dit vooral sinds de eerste helft van de zeventig jaren.

Vanuit de natuurbeschermingshoek werd vooral gereageerd tegen het feit dat de plannen dateerden uit de late jaren 60, een periode waarin van natuurbehoud weinig sprake was en ruimtelijk beleid en gewestplannen niet eens bestonden. Bij de aktievoerders groeide stilaan het besef dat de plannen voor grootschalige aanpassingswerken en onherstelbare vergra-

vingswerken bestonden voor de meeste beken in Vlaanderen, en dat een globale visie op het probleem zich opdrong. Van overheidswege werd reeds een stap in de goede richting gezet door de installatie van een "Adviescommissie voor de problematiek van beken en onbevaarbare waterlopen". Wat het privé-initiatief betreft werd vanuit de BNVR (Belgische Natuur- en Vogelreservaten) een 'bekenwerkgroep' opgericht. Deze werkgroep presteert heel wat op het vlak van studie rond de beekecosystemen, oefent druk uit naar de overheid toe en tracht de bevolking te sensibiliseren.

Beeklandschappen nemen een belangrijke plaats in, in de rij van waardevolle landschappen. Vooreerst zijn er de beeklopen zelf: ze zijn als het ware de ruggegraat van het landschap. De geomorfologische processen (erosie, meandering ...) en de specifieke biologische elementen plaatsen de waarde van de waterlopen op het zelfde niveau als bijv. bossen en heidenen. Vergraving ervan heeft een onomkeerbare invloed op deze ecologische waardevolle landschappen, de enige van schaalformaat. Met hun doorweven structuur onderscheiden zij zich positief van andere natuurgebieden, die al te dikwijls kleine eilandjes zijn tusschen van ander gebied. De onderlinge ruimtelijke doorwevenheid tussen natuurgebieden, half natuurlijke landschappen en de restanten van het kultuurlandschap vormen een belangrijk beleevingsmoment, gedragen door de kwantiteit en de kwaliteit van het water.

Tot voor kort was het zo dat dit element water er voor zorgde dat de valleien relatief extensieve landbouw kenden en ook niet in aanmerking kwamen als inplantings-

plaats voor stedelijke ontwikkeling. Nieuwe technische mogelijkheden en het vrijmaken van enorme sommen gemeenschapsgeld brachten hierin echter grote wijziging.

Elke ingreep heeft echter naast een directe invloed ook na-ijlingseffekten (zoals een verschuivend bodemgebruik). Zo ontstaat een spiraal van ontwikkelingen die een toenemende aantasting van de natuur- en landschapswaarden van de valleilandschappen voor gevolg hebben. De technische evolutie heeft echter ook gevolgen voor het onderhoud van de beken waarbij uitgegaan wordt van de noodzaak van tweezijdige schouwpaden, automatisering en het verwijderen van hout- en bouselementen.

Ten slotte zijn er ook tal van neveneffekten op het vlak van recreatie, sportvisserij en watervoorziening. Dit alles maakt duidelijk dat een andere aanpak van de beekproblematiek zich opdringt.

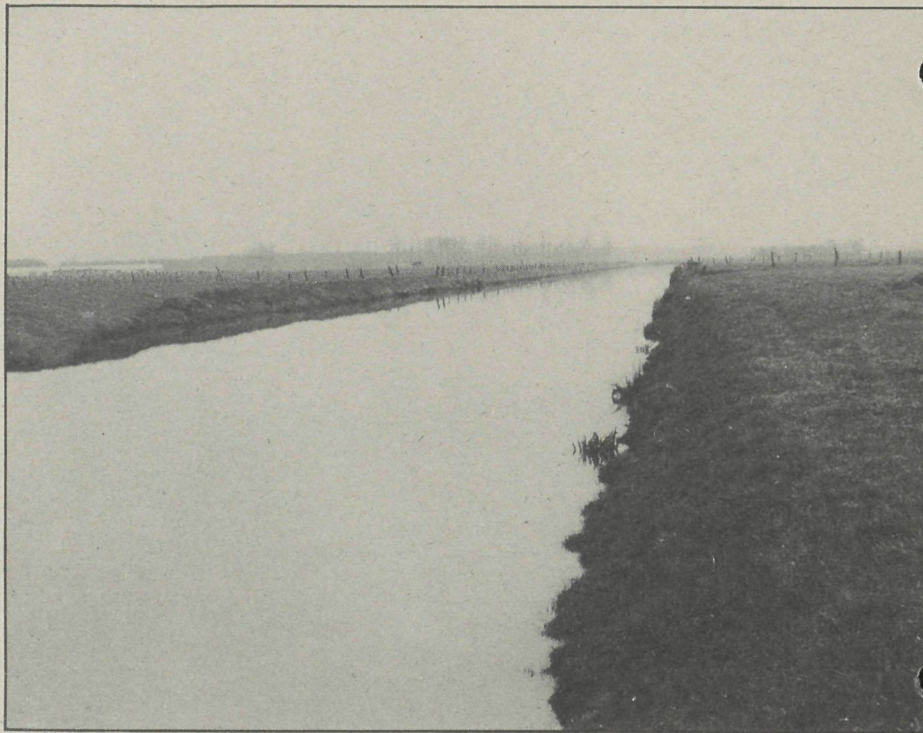
Tot nu toe liep er bij deze aanpakken wat spaak: vooreerst was waterbeheersing vooral gericht op een zo groot mogelijke waterafvoer en ook waterbehoud in de zomer door kunstmatige ingrepen (stuwen). Dit met het oog op de agrarische ontwikkeling en het voorkomen van waterschade. Duidelijk een zeer eenzijdige benadering.

Zoals reeds vermeld, ging het hier om plannen uit de jaren '60, voor er sprake was van enige ruimtelijke ordening. Ook door de veranderde economische toestand kan de wenselijkheid van de grootschalige werken, zelfs de puur economische rentabiliteit, in vraag worden gesteld. De goedgekeurde projecten bestaan bovendien uitsluitend uit een reeks technische

plannen zonder dat alternatieven - zoals het benutten van de bergingscapaciteit van natuurlijke wachtkommen - in overweging worden genomen. Evenmin was er tot voor kort enige koördinatie tussen onteigeningsprocedure, toezegging van subsidies en bouwvergunningen, naast een groot gebrek aan openbaarheid, laat staan inspraak van de bevolking.

Is er nu een kruid gewassen tegen deze kwalen? Voorlopig nog niet, maar alvast heeft men de mogelijkheid om in de goede richting te gaan als men rekening houdt met de volgende aanpak.

Een geïntegreerde benadering is absoluut noodzakelijk: hierbij moet een duidelijke globale visie op de open ruimten ontwikkeld wor-

De reeds vermelde scheiding bij waterkwaliteits- en kwantiteitsbeheer, bood geen garantie voor een degelijk beleid. De structuur van de zeer autonome bestuursorganen met een systeem van belanghebbende ingelanden (eigenaar van landen in een bedijkt gebied) en eigenaars, biedt geen garantie dat bij een beslissing rekening wordt gehouden met de integrale afweging van alle functies.

den. De verschillende deelaspecten (natuurbehoud, landschapsbescherming, landbouw, waterkwaliteits- en kwantiteitsbeheer) moeten betrokken worden bij deze visie. Alle niet of nauwelijks vergraven beken in Vlaanderen moeten in stand gehouden worden. De natuurbehoudswaarden dienen mee prioritair in het onderhoudsprogramma opgenomen te worden. Bovendien moet voor alle geplande werken een duidelijke

omschrijving en motivering worden opgemaakt. Ook alternatieven dienen opgenomen te worden (te toetsen in een maatschappelijke baten-kostenanalyse).

Hierbij dient de zorg voorop te staan om de loop van de beek zo integraal mogelijk te houden en de natuurlijke wachtbekkens te benutten voor de toegenomen piekafvoeren. Wanneer uit de maatschappelijke baten-kostenanalyse blijkt dat bepaalde ingrepen in overweging dienen te worden genomen, dan moet er op zijn minst een landschaps-ekologisch onderzoek geschieden. Hierbij is een inspraakronde van de bevolking een vereiste.

Ook op het vlak van de onteigening en de bouwvergunningsprocedure moet heel wat veranderen (een bindend landschapsplan is nodig tezamen met een coördinatie van de verscheidene procedures). In geen geval zouden de werken mogen toegewezen worden zonder geldige bouwvergunning. Ook dringen er zich maatregelen op in verband met lokale knelpunten met betrekking tot wateroverlast en de werking en de structuur van de wateringen.

Tot slot moet hoogst nodig gezocht worden naar een wisseloplossing waarbij de houtwallen langs de beken kunnen behouden worden. Dit pakket maatregelen zou tevens het klimaat tussen de natuurbehoudsbeweging en de waterkwaliteitsbeheerders verbeteren, een eerste vereiste om tot resultaten te komen.

Landschapsekologie en waterbeheer (2).

In het vorige hoofdstuk werd reeds gewezen op de tegenstelling die bestaat bij waterbeheersing tussen

natuurbehoud en belangen van landbouw en vrijwaren van (meestal onoordeelkundig ingeplante) woonwijken anderzijds. Dit heeft geleid tot een polarisatie, waarbij natuurbeschermers mensen tegen zich in het harnas hebben gejaagd, deels door onbegrip, deels door misverstanden. Daarom is de strategie van het natuurbehoud, gericht op serieuze en degelijke onderbouwde heroverwegingen zo belangrijk. Bij natuurbehoud, moet de nadruk gelegd worden op fundamentele ecologische wetmatigheden, gebaseerd op zuiver wetenschappelijk als aangepast beleidsgericht onderzoek. Van groot belang hierbij zijn de opgedane praktijkervaringen qua onderzoek (Bellebeek, Marke ...)

Bij dit onderzoek komen duidelijk een aantal knelpunten tussen waterbeheersing en natuurbehoud tot uiting. Elke ingreep in ecologische systemen heeft namelijk heel wat gevolgen voor de samenhang in het beekecosysteem: op ruimtelijk en structureel vlak ondermeer door rechte trekking, bekkens. De stroomsnelheid wordt gewijzigd, het zelfreinigend vermogen van het water daalt, beekfauna en -flora evenals beekgeleidende gemeenschappen worden beïnvloed.

Vele waterbeheersingswerken zijn gericht op een betere landbouwexploitatie, waarbij vaak waterregimes worden omgekeerd (bv. laag in de winter, hoog in de zomer). Het hoeft niet gezegd welke gevolgen dit heeft voor de natuur. Drainage van gronden heeft eveneens een controversieel effect voor het natuurbehoud. Wanneer hoge grondwaterstanden worden verlaagd, treden in de bovenste bodemlagen een doorluchting op, met vluggere opwarming sterkere mineralisatie. Dit leidt tot eutrofië-

ring (verlandings) wat een hogere landbouwopbrengst mogelijk maakt. (of zelfs omzetten van grasland in akkers!)

Terwijl vroeger waterbeheersing eenzijdig gericht was op een zo vlug mogelijk afvoeren van zoveel mogelijk water, gaat men nu uit van het standpunt dat het water beter zoveel mogelijk wordt opge-

Ook de bouw van stuwen en drempels hebben diepgaande gevolgen voor de oorspronkelijke gang van zaken. Ze veroorzaken dalende stroming, wat niet alleen het trager verminderen van vervuilingseffekten met zich mee brengt, maar tevens het levend karakter van de beken aantast (meandervorming, afzettingsprocessen).

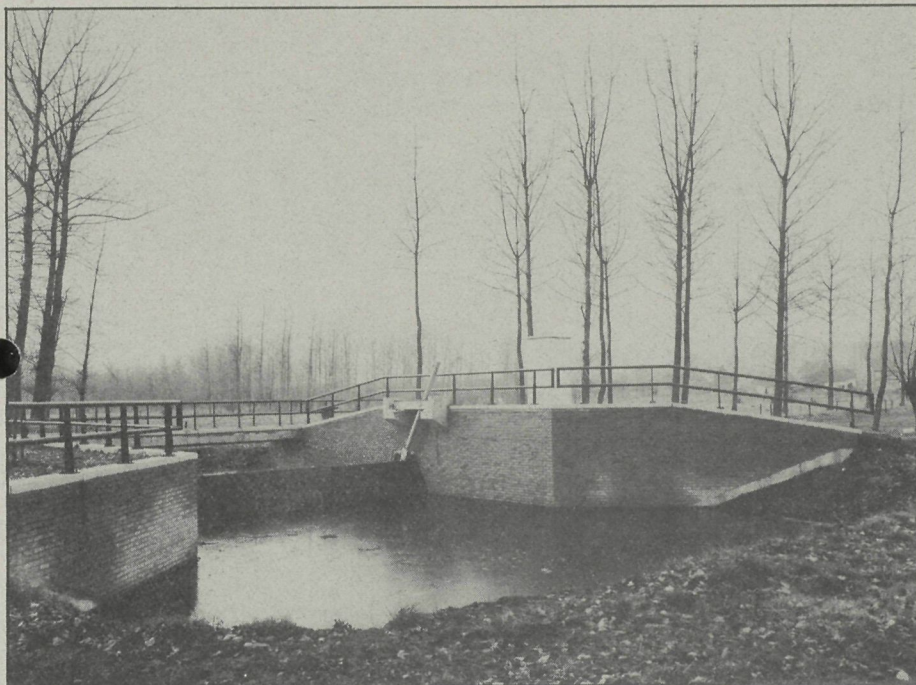

Het Morstven te Sint-Lenaerts, voorlopig beschermd.

houden. Waterberging in de natuurlijke beddingen wordt onvoldoende geacht zodat inschakelen van natuurlijke boezemlanden nodig wordt. Het probleem voor de natuurbehoud is wel dat juist dat in deze natuurlijke laaggelegen gebieden zich de interessantste ekotopen bevinden, zodat verstoring in de oorspronkelijke waterhuishouding ernstige gevolgen kan hebben voor dit natuurlijk milieu.

Een bijzonder probleem vormen de bochtafsnijdingen. De zo onstane afgesneden meanders kunnen moeilijk levend gehouden worden. Ze kunnen wel evolueren tot interessante poelen, maar deze aanwinst weegt zelden op tegen het behoud van levende beeksystemen.

Bij geplande werken zou dit alles ingekalkuleerd moeten worden. Alle

De bouw van stuwen en drempels hebben diepgaande gevolgen voor de oorspronkelijke gang van zaken.

betrokken facetten zouden in een argumentatie voor de maatschappelijke relevantie van het geheel der plannen aan bod moeten komen. Een belangrijk principe is dat het behoud van waardevolle elementen primeert boven een eventuele verandering door nieuwe voorzieningen.

Uit dit alles blijkt dat landschapsekologisch onderzoek geen dure luxe is, maar een grote noodzaak wil het leiden tot beleidsondersteunende adviezen. Toch blijven er nog een hele serie vragen open, die slechts op te lossen zijn door studie op lange termijn. Daarom is het belangrijk dat in uiteenlopende geografische streken representatieve valleien zo intact mogelijk behouden blijven. Spijtig genoeg zijn vele waterbeheersings-

projecten reeds in vergevorderde planningsfase of zelfs in uitvoering. Aan het ten dele begrijpelijke ongeduld om met de werken te starten, mag niet worden toegegeven. Zeker niet in valleigebieden waar belangrijke natuurgebieden voorkomen. Wanneer zou blijken dat wetenschappelijke resultaten niet worden afgewacht, dan zullen de natuurbehoudsorganisaties moeten bewijzen dat ze waakzaam zijn.

- (1) Deze bijdrage is gebaseerd op de toespraak van H. Abts en L. Maene (Antwerpen 13/6/'81).
- (2) Gebaseerd op een bijdrage van dr. Eeckhart Kuyken op de perskonferentie ter gelegenheid van de 28ste Nationale Natuurbeschermingsdag.

Rij maar an... met openbaar vervoer.

Wim Vermeulen.

België beschikt over een der dichtste wegnetten van de wereld en het gevaar is niet denkbeeldig dat ons land een stad wordt, qua grootte en verkeerssituatie vergelijkbaar met Tokio, waarvan de verkeerschaos overbekend is.

Als men daarbij bedenkt dat het wegverkeer 17% van de ingevoerde olieprodukten verbruikt en dat juist die olieinvoer en -afhankelijkheid een van de zwaarste factoren is die op onze handelsbalans drukken, kan men maar één oplossing bedenken: die autorage moet eruit. Iedereen thuis dus? Natuurlijk niet, gewoon een aangepast en efficiënt openbaar vervoer.

Mogelijkheden.

Het principe is simpel: meer mensen in minder maar grotere voertuigen. Dit betekent minder verbruik, minder lawaai, minder vervuiling, minder ruimteverspilling en aangename stads- en dorpskernen. Juist in het kader van de campagne voor stadsvernieuwing zou het openbaar vervoer een belangrijke plaats moeten innemen. Wat baat het de huisgevels mooi op te poetsen, als daarbij het probleem van de steeds toenemende verkeersdrukke, gekoppeld aan het ruimte-vretend parkeerprobleem, niet aangepakt wordt. Er zal binnenkort helemaal geen plaats meer zijn voor speelterreinen en groenvoorziening in de steden.

Met het gevolg dat weer meer mensen buiten de stad gaan wonen en ontspanning nemen. Dit betekent nog meer verkeer en op te lossen verkeersknopen.

Overheidsbeleid.

Van overheidswege zou men een logische en redelijke toenadering verwachten. De regeringsverklaringen staan echter in schril contrast met het gevoerde beleid. De affiches voor energiebesparing en het gebruik van het openbaar vervoer worden steeds groter, maar de reiziger merkt vooral dat hij langer op bus of tram moet wachten.

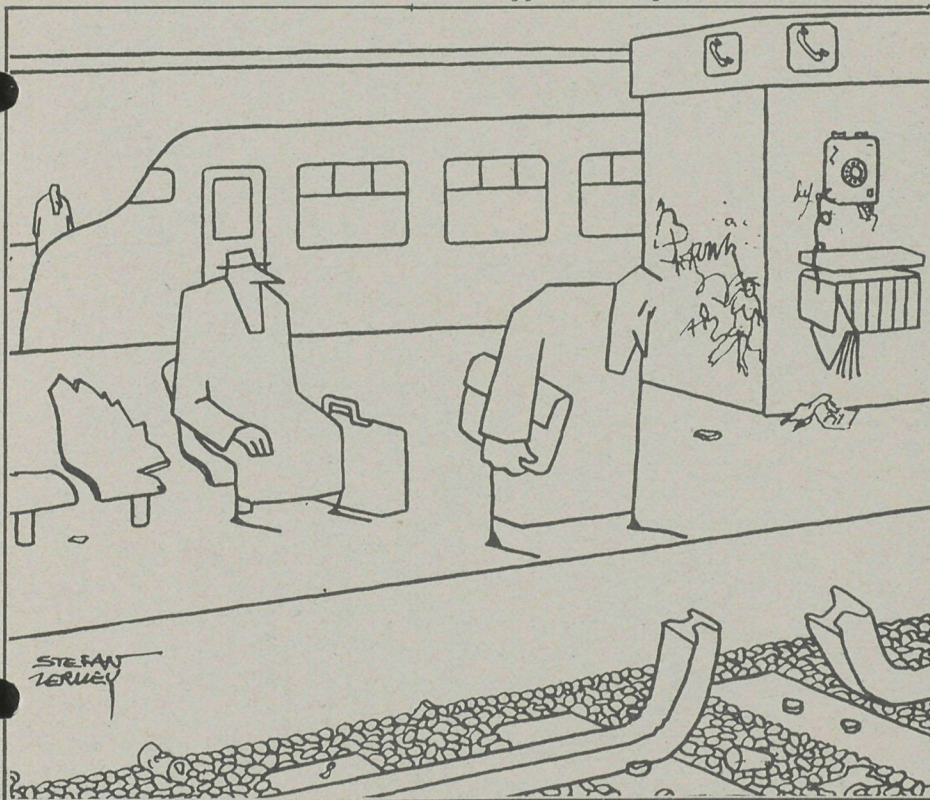
Als je daarbij ziet dat de prijs voor het openbaar vervoer vrij snel de hoogte inging, is het niet verwonderlijk dat nog slechts een derde van de reizigers tevreden is over de geleverde diensten.

De beknotting van het openbaar vervoer kan slechts resulteren in beperkte besparingen op korte termijn. Het bevorderen van het openbaar vervoer levert in tegendeel, op iets langere termijn, forse besparingen voor onze handelsbalans op.

Het openbaar vervoer werkelijk bevorderen, betekent grotere voertuigen, regelmatige doorkomsten, aansluiting van verschillende lijnen, een redelijke prijs, zit- en

wachtkomfort en aparte rijstroken voorbehouden aan bus en tram en met voorrang op de kruispunten. Het openbaar vervoer kan ieders mobiliteit verzekeren, ook die van de minder-kapitaalkrachtige burgers. Nu echter, is deze niet-autobezittende groep 2.5 maal minder mobiel en dus voor een deel uitgesloten uit het maatschappelijk leven.

Begin maart '82 wordt een tweede reeks van tien televisieprogramma's gestart. Ondertussen zal gewerkt worden aan acties, tezamen met lokale groepen. Meld ook uw vereniging aan voor een gezamenlijke actie. Je kan ook persoonlijk mee doen, door gebruik te maken van het openbaar vervoer bij uw verplaatsingen en door eventuele opmerkingen en suggesties bij de Aktie te melden.

Aktie Openbaar Vervoer.

De BRT wil meewerken aan het sensibiliseren van de bevolking en wil ook werkelijk bijdragen tot een beter openbaar vervoer. Daartoe werd een twee jaar durende Aktie Openbaar Vervoer ontwikkeld.

Aktie
Openbaar Vervoer

Kontaktadres: BRT-Aktie Openbaar Vervoer. Reyerslaan 52, 1040 Brussel. Tel.: 02/ 737.55.35.

Politieke aktie wordt voortgezet.

Martin Besieux/ Herman Delaunois.

Als logische gevolg op de oproep van de Bond Beter Leefmilieu tot de Vlaamse kiezers om op 8 november jl. enkel een stem te geven aan kandidaten die bereid zijn een milieugerichte politiek te voeren of aan een partij die in haar geheel achter het voorgestelde minimumprogramma staat, werd door BBL een memorandum opgesteld, bestemd voor de formateur en voor de leden van de Vlaamse deelregering.

Het minimum-programma waarin de belangrijkste eisen van de milieubeweging zijn geformuleerd (verschenen als bijlage in Milieurama nr. 10), werd in oktober jl. ook meegedeeld aan de kandidaten, de uittredende parlementsleden en de partij-instanties. Er kwamen heelwat, meestal positieve, reacties. De rubrieken B (beloofde maatregelen) en C (ombuiging van het beleid) van het minimum-programma werden puntsgewijze uitgewerkt naar konkrete beleidsvoorstellen toe.

Samen met de elementen uit de rubriek A (initiatieven die reeds een begin van uitvoering hadden) wordt dit eisenpakket in zijn geheel voorgesteld als het uitgangspunt voor een ernstig milieubeleid; wat inhoudt dat het wordt opgenomen zowel in de beleidsverklaring van de Vlaamse deelregering als in de komende regeringsverklaring. Ter herinnering: in opeenvolgende regeringsverklaringen onder Martens stond er bijna niets over het leefmilieu. Wel werden de bevoegdheden van de Vlaamse deelregering inzake milieu gevoelig uitgebreid.

Het gaat hier dus om een bepaalde fase in een bredere politieke strategie van BBL. Het memorandum staat niet op zich. Het is de konkretisering van de oproep tot de kiezers en het is de basis voor verdere akties.

Als partijpolitiek niet-gebonden koepel vaart BBL een onafhankelijke koers waarbij aan elk lid de ruimte wordt gelaten om op partijpolitiek terrein eigen opvattingen te verdedigen. Dit belet niet dat BBL - kaderend in een bredere milieubeweging - standpunten kan innemen over zaken, waarover een consensus bestaat onder de leden. De gemeenschappelijke verzuchtingen, vervat in de oproep tot de kiezer, worden nu voorgelegd aan de beleidsmensen als zijnde "pijnpunten" van de milieubeweging. De bedoeling is dat dit eisenprogramma wordt overgenomen door de politici en toegepast op de verschillende beleidsniveaus. Alleen op deze wijze kan het milieubeleid daadwerkelijk worden gevolgd door de milieubeweging en haar militanten.

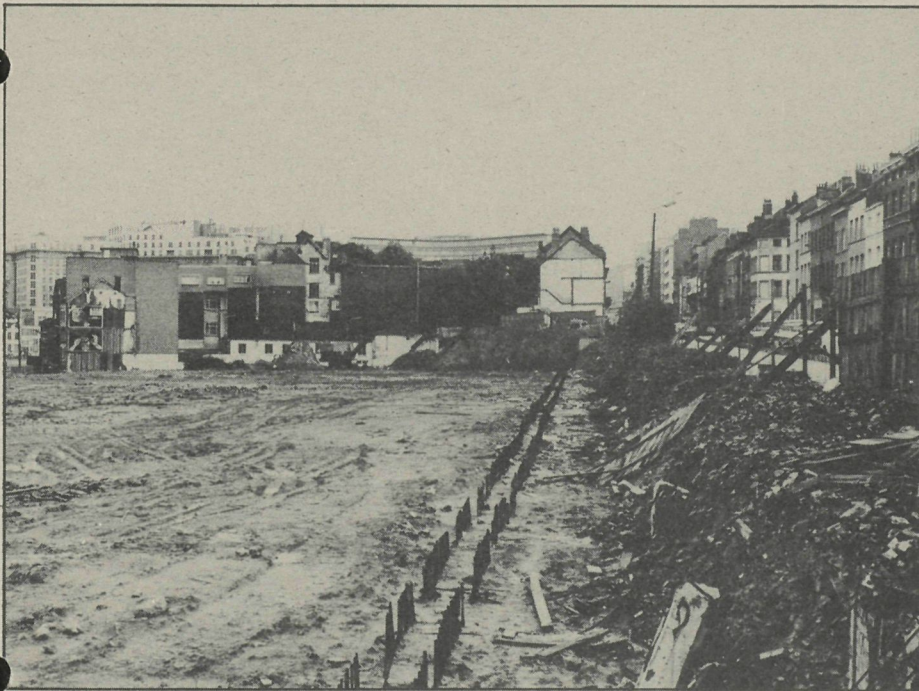
Het memorandum is bestemd voor de formateur en de voorzitter van de Vlaamse deelregering. Vanzelfspreken zal het ook worden bekendgemaakt aan de regeringsleden, partijvoorzitters, fraktieleiders, de politici die reageerden op onze verkiezingsoproep en de bevoegde parlementscommissies. (1)

Sedert de oprichting van de voormalige (kon-)federatie Bond Beter Leefmilieu-Inter-Environnement (in 1971) heeft de milieubeweging bij iedere regeringswisseling aan de

formateur een memorandum overhandigd met haar belangrijkste eisen. Als Vlaamse koepel had BBL-Vlaanderen daarin steeds een belangrijke inbreng. Het voortschrijdende regionaliseringsproces, evenals de huidige structurering zelf, wettigen op dit ogenblik een tussenkomst van BBL-Vlaanderen om zelfstandig zijn opvattingen t.a.v. het beleid en zijn desiderata bekend te maken.

verheugende tendenzen afgetekend die schijnen te wijzen op een kentering in de gunstige zin, maar er is nog lang geen sprake van een coherent milieubeleid. Op nationaal niveau ontbreekt dergelijke coherentie trouwens geheel.

Het gevaar is ook reëel dat de positieve beleidslijnen niet zullen

Stadvernieuwing op mensenmaat moet geïntegreerd worden in een algemeen en globaal milieubeleid.

Een vergelijking tussen de herhaaldelijk geformuleerde milieu-eisen en het gehoor dat ze vonden bij de opeenvolgende regeringen, leidt tot vrij negatieve konklusies. De positieve maatregelen die in bepaalde departementen gedurende deze periode werden genomen, bleven meestal fragmentair. Wel hebben zich recentelijk, vooral op het niveau van de Vlaamse deelregering, enkele

worden doorgetrokken bij de vorming van de nieuwe regering, te meer omdat tijdens de verkiezingsstrijd de roep naar spektakulaire oplossingen voor de zware financiële, economische, sociale en constitutionele problemen alle andere eisen heeft overstemd. Deze problemen kunnen nochtans niet worden losgehaakt van de milieu-problematiek. Iedere politiek moet

immers gericht zijn op het welzijn van de bevolking. En welzijnsbeleid impliceert zorg voor de kwaliteit van het leven, dus biezondere aandacht voor het milieu waarin zich het leven voltrekt.

Hieruit volgt dat de vrijwaring van het leefmilieu niet alleen het werk is van bewindslieden met specifieke taken in deze materie, maar een elementaire plicht van iedere beleidsverantwoordelijke bij iedere beslissing. Milieuzorg behoort dus tot de opdrachten van de gehele regering, zowel de nationale als de deelregeringen.

BBL heeft steeds het standpunt verdedigd dat natuurbehoud en landschapszorg, de bescherming van het bebouwd milieu (inklusief de monumentenzorg) en de bestrijding van vervuiling en milieuhinder sectoren zijn van één ondeelbaar geheel, dat op zijn beurt moet worden geïntegreerd in de totaliteit van het beleid. Dit vergt de opstelling van een milieugericht programma met een aantal duidelijke opties op het gebied van ruimtelijke ordening en huisvesting, industriële investeringen, arbeid en tewerkstelling, energie, vervoer, landbouw, buitenlands beleid, waarbij het beschikbaar stellen van voldoende financiële middelen een essentiële voorwaarde is.

De bezorgdheid van de nieuwe regering en de Vlaamse deelregering moet er in de eerste plaats op gericht zijn de continuïteit te verzekeren t.o.v. het aangevatte werk. Het zou onaanvaardbaar zijn dat bij een machtswisseling de gezamenlijke inspanningen van bewindslieden en milieubeschermers zouden verloren gaan. Dit geldt ondermeer voor de goedkeuring of verdere

uitwerking van de dekreten die betrekking hebben op het groenbeleid, voorts voor de uitvoeringsbesluiten op bestaande wetten, de ratifikatie van internationale verdragen, de efficiënte bescherming van het cultuurpatrimonium, de konsekwente toepassing van de wetgeving inzake ruimtelijke ordening (inklusief de oplossing van het probleem van de illegale verblijven), de stads- en dorpsrenovatie.

In het kader van een konsekwent milieubeleid mag van de nieuwe nationale en regionale bewindsploegen worden verwacht dat ze werk zullen maken van de projekten waarvan de realisatie vroeger werd beloofd. De gedane toezeggingen tonen aan dat de overheid het belang ervan reeds heeft erkend. Onder de kwesties die een spoedige aanpak vereisen, vermelden we: een wet op de milieu-effekt-rapportering, een wettelijke regeling voor de structuurplanning, het energiedebat, een beleid dat prioriteit verleent aan het openbaar vervoer.

Toch zijn deze twee reeksen van beleidsbeslissingen onvoldoende om te komen tot samenhang en efficiëntie. Bepaalde materies maken een ombuiging van het beleid noodzakelijk. Een degelijk milieubeleid, in te passen in een algemene ruimtelijke visie, is verweven met de andere facetten van de sociaal-ekonomische en kulturele politiek. Zeer belangrijk in het regeringsprogramma zijn het energiebeleid (met de geleidelijke sluiting van de kerncentrales), het niet-installeren van kernwapens, een doeltreffende sanktionering van welzijnsdelikten. Een andere oriëntatie is vereist voor investeringen en tewerkstelling, het grondbeleid, de bescherming van agrarische gebieden, het waterbeleid, het re-

1
kreatiebeleid, de geluidshinder, de milieu-edukatie. De milieuge-
richtheid moet worden verruimd tot wat ons aanbelangt buiten het grondgebied (de Noordzee, de grensgebieden, de Derde Wereld). Ten slotte moet de aandacht gaan naar de aanstelling van milieudeskundigen in de overheidsdiensten en een wettelijke regeling van inspraak en milieu-overleg.

BBL is er zich van bewust dat hij in dit dokument niet alleen de opinie vertolkt van vele duizenden milieumilitanten in alle hoeken van Vlaanderen, maar eveneens die van het steeds groter wordend aantal milieubewuste burgers, die weldra de overgrote meerderheid van onze bevolking zullen vormen. Het ligt voor de hand dat de milieubeweging in haar geheel haar

Om tot een degelijk milieubeleid te komen, dienen alle beleidsbeslissingen te kaderen in een algemene ruimtelijk visie.

De Bond Beter Leefmilieu vraagt opname van zijn voorstellen voor een minimum-programma in resp. de regeringsverklaring en de beleidsverklaring van de Vlaamse deelregering. Verdeeld over drie rubrieken op grond van de hierboven geformuleerde overwegingen, kwamen zij reeds integraal voor in de oproep tot de Vlaamse kiezers. Naar de mening van de milieuorganisaties, vertegenwoordigd door BBL-Vlaanderen, is dit minimum-programma het uitgangspunt voor een ernstig milieubeleid.

medewerking aanbiedt om alle passende initiatieven van de overheid t.a.v. leefmilieu te steunen, te helpen verwezenlijken en tot voorwerp te maken van haar actie op het gebied van sensibilisering en edukatie.

- (1) Het memorandum is beschikbaar in brochurevorm op het algemeen sekretariaat van de Bond Beter Leefmilieu.

Hoe operationeel is de Vlaamse afvalmaatschappij ?

Roeland Dirks.

Nu de Vlaamse afvalmaatschappij op 1 oktober jongstleden operationeel werd, is het ogenblik goed gekozen, om de aktuele afvalproblematiek nogmaals te belichten. Dit gebeurt met de bedoeling om bij te dragen tot een efficiënte werking ervan. De recente ontdekking van twee nieuwe gifschandalen in Nederland, nabij Rotterdam en Utrecht tonen aan dat alle nodige uitvoeringsbesluiten op het dekreet van 2 juli 1981 betreffende het beheer van afvalstoffen zo snel mogelijk moeten worden gepubliceerd. Zoniet dreigt de overheid machteloos te zullen moeten toezien als gelijkaardige toestanden bij ons aan het licht komen. Die kans is trouwens zeer reëel.

We beperken ons tot de meest dringende punten. De in- en uitvoer van afval, evenals het transport ervan heeft onmiddellijk behoefte aan een gedetailleerde, wettelijke reglementering. Zelfs al is het dekreet in overeenstemming met de EG-richtlijn van 15 juli 1975 en al geldt de meldingsplicht ook voor buitenlands afval, dat kan worden geweigerd.

Voor wat betreft de toepassing van de Europese richtlijnen, zoals deze met betrekking tot afvalolie uit 1977, polichloorbifenil (P.C.B.) uit 1978 en titaan-dioxide-afval uit 1979, moet de Vlaamse Executieve zo snel mogelijk de bepalingen van het dekreet in overeenstem-

ming brengen en ze ook doen naleven. Waar blijven deze uitvoeringsbesluiten? Inmiddels werd België door de Europese Commissie op 11 en 12 november jongstleden voor het Europees Hof te Luxemburg gedaagd, ondermeer omdat deze richtlijnen niet worden toegepast. Een uitspraak wordt nog voor het einde van dit jaar verwacht.

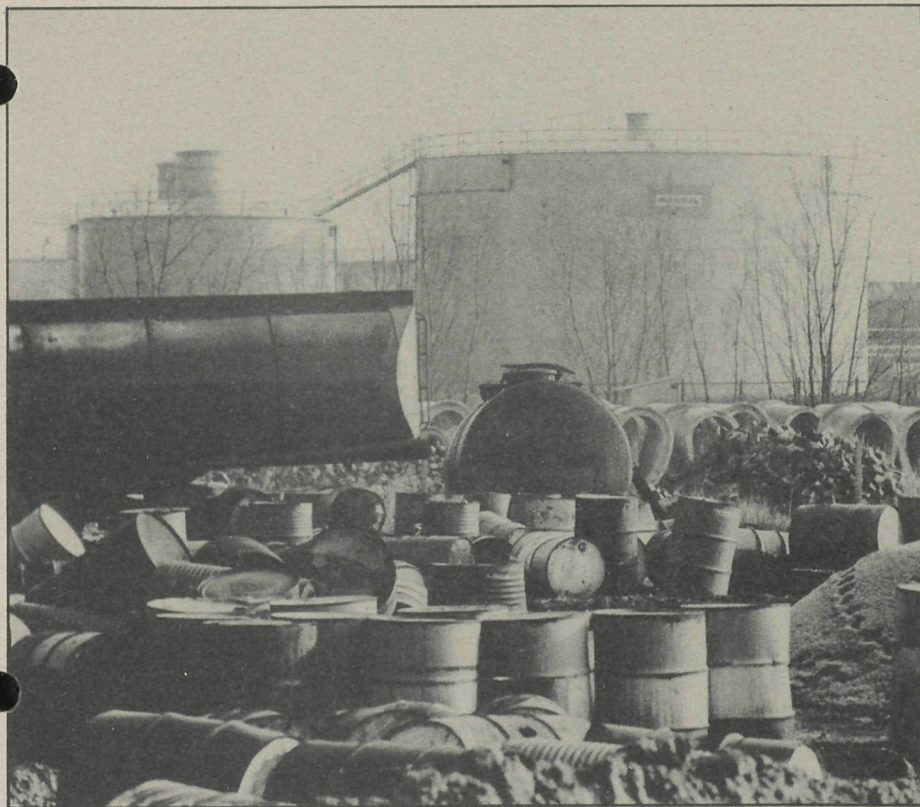
Voor een stelselmatig beleid, gericht op rekuperatie en hergebruik, volstaan geen algemeenheden. Een haalbaar plan en een aangepaste infrastructuur zijn daartoe een eerste vereiste.

Ook inzake de financiering, het beheer en de controle moet klaarheid komen. In principe hebben we vertrouwen in het initiatief. Maar,

een toestand waarbij de beheerders van de maatschappij zichzelf zondermeer controleren, zou weinig vertrouwen genieten bij de bevolking.

Tenslotte zijn we bezorgd over de toenemende problemen met radioactief en giftig afval, die niet in

ze materies nog mogelijk is. Het probleem van de radioactieve stoffen is in principe "geregeld" (nou ja!) door het K.B. van 28 februari 1963, dat van de giftige afvalstoffen door de K.B.'s van 18 juli 1974 en 21 maart 1980.

Op de grens van Hoboken en Antwerpen-Zuid werd jaren geleden ook gevaarlijk afval gestort, getuige deze foto, die toen werd genomen. De gevolgen zijn tot nu toe (nog) niet aan het licht gekomen.

het dekreet zijn opgenomen, maar onder de nationale Belgische wetgeving vallen. Gezien de politieke ontwikkelingen is het zeer de vraag of een daadwerkelijk beleid in de-

Kortom, de Vlaamse afvalmaatschappij zal in de komende maanden moeten bewijzen dat ze haar taak naar behoren aankan.

Worden de Noren oliesjeiks ?

Roeland Dirks.

Noorwegen is een revelatie, vooral voor een Vlaming uit het dichtbevolkte en sterk geïndustrialiseerde Europa. In eigen landervaart hij tijd en ruimte als een chronisch gebrek. Een paar honderd kilometer volstaan om de landsgrens te bereiken. De grote steden Brussel, Antwerpen, Gent en Brugge, verbonden door een indrukwekkend autowegenweb, overspoelen de schaarse natuurrelikten. Bovendien is hij verwickeld in een bijna hope-loze strijd tegen vervuiling en vervlakking.

Hier is dat anders, vier miljoen Noren leven er in een bergachtig land, ruim elf maal zo uitgestrekt als België. Ze zijn zeer natuurverbonden, zelfs in de stad. Ze praten graag en veel, maar blijven toch gesloten, tenzij je hun vertrouwen geniet. Pas dan krijg je toegang tot hun denk- en gevoelswereld. Meteen beseft je dat ook dit volk niet ontsnapt aan de hedendaagse wereldproblemen en voor een belangrijke keuze staat. Worden de Noren weldra de Europese oliesjeiks? Voor de geestesgenoten van Ibsen en Grieg een gewetensvraag bij uitstek, want ze beseffen beter dan wie ook de ver-strekkende gevolgen van een mogelijk positief antwoord. Ze zouden de gangmakers worden van de konsumptiemaatschappij en van een onbegrensd energieverbruik. Voor een volk dat tot nu toe uitsluitend waterkracht benut, om elektriciteit te produceren, is dit besef moeilijk te aanvaarden. Temeer omdat de bouw van stuwdammen en -meren op tal van plaatsen

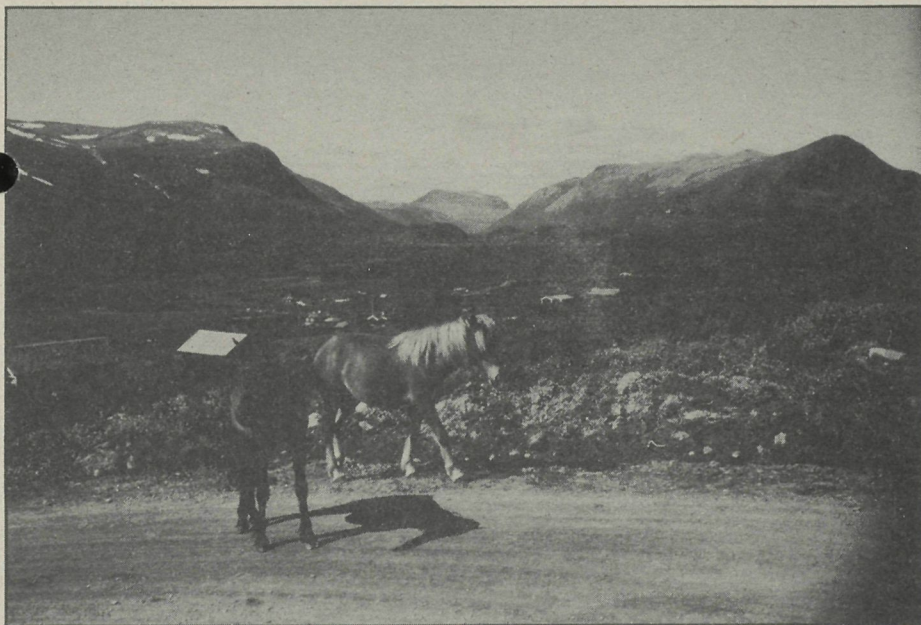
in de natuur onherstelbare schade heeft aangericht.

Welke beleidsbeslissingen de Noorse regering zal nemen, is niet te voorspellen. Enerzijds is er de rijke, zwavelarme Noordzeeolie en de sterke buitenlandse druk, anderzijds is er ook de Noorse mentaliteit, gevoed door natuurbeleving en het groeiend besef van de noodzaak een alternatieve levenswijze te bevorderen, om te overleven.

Alleen in de bergen, ver van de stad, ga je onbewust anders gaan leven en ... denken. Lichaam en geest reageren nu enkele dagen niet meer volgens de geijkte Westerse patronen en waarden. Je beseft dat Noorwegen nu nog de kans heeft om ermee te stoppen en zich niet te laten meeslepen in de waanzinnige energie-explosie, waarvan ondermeer België het slachtoffer is en die de mensen tekent met werkloosheid, stress, moedeloosheid en latente onvoldaanheid. "Noorwegen: ruimte voor iedereen", is geen wensdroom, maar dagelijkse werkelijkheid. De Noren maken daarvan dankbaar gebruik. Ze trekken er geregeld op uit, alleen of in groepsverband. Hengelen, bergwandelen, natuurexploratie en gespreksavonden bij het kampvuur aan het meer zijn gewone bezigheden van de doorsnee Noor. Deze kenmerkende levenswijze is de beste waarborg voor de toekomst en stemt hoopvol ten aanzien van de energiebesparende maatregelen en beperkingen van het verbruik, die zich opdringen. Het zou voor iedere Noorse rege-

ring een grove vergissing zijn, om zich toch op sleeptouw te laten nemen door belangengroepen die nog meer stuwdammen en mogelijk zelfs kernenergie zouden verkiezen boven natuurbehoud en doorgedreven energiebezuiniging.

Dat zij het moeilijk hebben om toe te treden tot de Gemeenschap is in de gegeven omstandigheden begrijpelijk. Bovendien zijn ze geografisch geïsoleerd en hebben ze het gevoel niet begrepen te worden. Deze psychologische drempel is

Gezond meer in het oosten van Noorwegen.

Het sterk toegenomen energieverbruik is trouwens de belangrijkste oorzaak van een van de meest alarmerende milieuproblemen van deze tijd: de verzuring van het regenwater. De jongste dertig jaar sterven in het zuiden van Noorwegen alle vissen in een merengebied zo groot als Vlaanderen. De stoffen die de dodende regen veroorzaken, komen in hoofdzaak van de verbranding van steenkool en olie. Ruim negentig procent wordt, via de hoge luchtlagen, ongevraagd ingevoerd uit Europa en Noord-Amerika. De onverschilligheid van de landen van de Europese Gemeenschap ten aanzien van deze dramatische toestand zit de Noren dwars.

niet te onderschatten. Anderzijds groeit het besef dat hun overlevingsproblemen slechts kunnen opgelost worden door een brede, internationale solidariteit.

Noorwegen, het land met de duizend en één meren, met goedkope energie, kleinschalige landbouw en (voorlopig nog) zuiver drinkwater staat op een keerpunt. De booreilanden en de raffinaderijen deden hun intrede. Met de olievoorraden in de Noordzee en de rijkdommen op Zuidpoolland ziet zijn economische toekomst er ver van somber uit. Het gevaar voor gigantische milieubelastende projecten, zoals

in het Midden-Oosten, blijft echter bestaan. Laten we hopen dat de natuurverbonden traditie sterk genoeg zal zijn, om een daadwerkelijk milieubeleid af te dwingen. Het land van Peer Gynt en van de trollen mag niet door de olie-sjeiks worden "gekoloniseerd".

Zure regen in de aktualiteit.

Zure regen in Skandinavië: de verantwoordelijkheid van de Europese Gemeenschap.

Tweedaagse bijeenkomst te Brussel op 2 en 3 februari 1982. Organisatie: Europees Bureau voor Milieuzaken - Vautierstraat 29, 1040 Brussel. Tel.: 02/ 647.01.99.

Programma:

- de gevolgen van de zure regen in Skandinavië;
- de bronnen in de Europese Gemeenschap;
- de huidige wettelijke instrumenten van de Gemeenschap tegen luchtverontreiniging;

Levenloos meer ten gevolge van zure regen in het zuiden van Noorwegen.

- aktiemogelijkheden van de Gemeenschap in het raam van de Konventie van Genève inzake internationale luchtvervuiling;
- strategie van de niet-gouvernementele organisaties.

Er volgt een slotverklaring over "Zure Regen" van de NGO's in de Gemeenschap.

Dodende regen.

Deze documentaire film over zure regen als aktueel wereldmilieuprobleem wordt door de B.R.T. uitgezonden op zondag 13 december '81 in de programmareeks "Leven en laten leven" tussen 18.35 u en 19.40 u.

The Killing Rain.

De Engelse versie van dezelfde documentaire film wordt door de B.R.T. ter beschikking gesteld van de Noorse televisie en is voor verdere verspreiding beschikbaar via de Eurovisie-keten.

Pers en Milieu

Jaak Vandermosten.

Deze rubriek geeft een overzicht van de milieuberichten uit de Nederlandse pers van november '81.

Monumentenzorg.

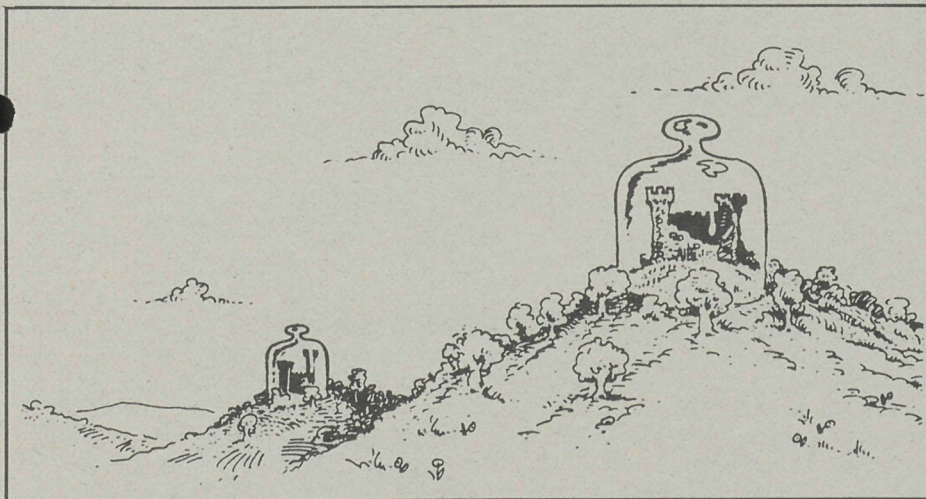
Bij bevel van de Brusselse burge-meester werd het grootste gedeelte van de St.-Michielskatedraal voor het publiek gesloten. Reden : de middenbeuk en de twee zijbeuken zijn niet veilig meer en de netten die drie jaar geleden gespannen werden om vallende stenen op te vangen, volstaan niet meer.

De twee torens werden enkele jaren geleden gerestaureerd, maar het herstellingsdossier voor de andere delen van de katedraal zit momenteel vast in de administratieve doolhof. Ondertussen takelt één van de mooiste monumenten uit de hoofdstad verder af....

In het Oost-Vlaamse Zingem staat de oudste graanmolen van België. Wanneer alles normaal verloopt zal deze windmolen, die in zijn oorspronkelijke staat gerestaureerd wordt, volgend jaar opnieuw draaien, en dit voor het eerst sedert 1932.

De 47 klokken van de Hasseltse beiaard werden uit de toren van de St.-Quintinuskatedraal verwijderd. Deze beiaard werd over een periode van drie eeuwen door drie gieters tot stand gebracht. De corrosie laag wordt van de klokken verwijderd zodat ze terug hun oorspronkelijke klank krijgen. De restauratie zal ongeveer 7 maanden duren en gebeurt met het oog op de viering van 750 jaar Hasselt en de 7-jaarlijkse Virga-Jessefeesten.

In de reeks "Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen", een uitgave van het ministerie van de Vlaamse

Gemeenschap - Rijksdienst voor Monumenten- en Landschapszorg, werd onlangs het zevende deel voorge-steld. Dit deel geeft een gedetail-leerd overzicht van het bouwkundig erfgoed in het arrondissement Sint-Niklaas, dat grotendeels overeen-stemt met het Land van Waas.

Bij deze gelegenheid werd ook de "Wase Erfgoedroute" ingereden, een middel om het Wase patrimonium ook bij het brede publiek bekend te maken. Een initiatief van de Ge-westelijke Vereniging ter Bevorde-ring van het Toerisme in het Land van Waas.

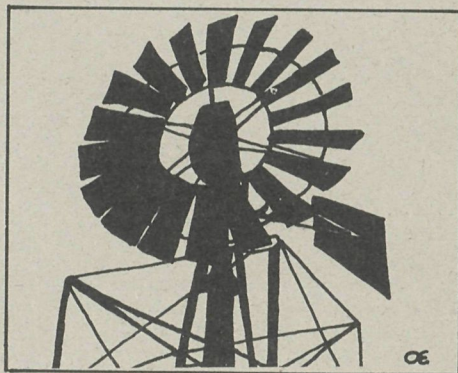
Eindejaarsfeesten?
Geschenken?
Een abonnement op
Milieurama '82!

Energie.

Tijdens een perskonferentie te Brussel vroegen de Europese steen-koolproducenten uitgebreide over-heidshulp om de produktie te kunnen verhogen. De CEPCO, dit is de ver-eniging van Europese steenkoolpro-ducenten, wees op het feit dat de E.G., acht jaar na de oliekrisis nog steeds voor 70% van haar ener-giebehoeften aangewezen is op olie en aardgas. Op de Europese top van Venetië, vorig jaar in juni, waren de regeringsleiders het er over eens dat het steenkoolgebruik tegen 1990 sterk moet worden opgevoerd. Om dit te bereiken, ontbreekt er volgens de CEPCO-voorzitter echter nog altijd een energiebeleid op langere termijn.

De steenkoolproduktie in de E.G. moet worden uitgebreid van 217

miljoen ton (1980) tot 250 miljoen ton in 1990. Het verbruik zou moe-ten stijgen van 280 miljoen ton tot 550-600 miljoen ton in 2000. De invoer zal bijgevolg ook sterk moeten toenemen. Volgens de CEPCO zou vooral in de elektriciteits-sektor en in de industrie meer en meer op steenkool moeten overge-schakeld worden.

In zowat alle automobielfabrieken wordt naar alternatieve brandstof-fen gezocht. General Motors heeft nu een experimentele turbine ont-worpen die aangedreven wordt door steenkoolpoeder. Eerder werd reeds van kolen afgeleide vloeibare brandstof met sukses aangewend, maar koolpoeder heeft een hoger energetisch rendement. Deze turbi-ne wordt voorlopig nog niet op de markt gebracht daar er nog heel wat technische problemen moeten opge-lost worden; bovendien is het stik-stofgehalte in de gebruikte brand-stof zeer hoog.

Een Spaans ingenieur is op ongeveer 100 km ten zuidoosten van Madrid begonnen met de bouw van een "wervelwindcentrale".

Zo een centrale bestaat uit een toren waarvan de wanden gevormd worden door grote gebogen panelen die de wind vangen en in een draai-ende beweging brengen met behulp

van een rotor binnenin de toren. Rond de voet van de toren wordt een polyester scherm aangebracht dat een broeikasteffect uitoeft op de lucht eronder. De warme lucht stijgt in de toren op en voegt zich bij de wervelende lucht. Daardoor ontstaan in de toren dezelfde omstandigheden als in een wervelstorm. De kracht waarmee de rondwervelende lucht in de toren opstijgt is zeer aanzienlijk. Er kan een turbine mee aangedreven worden die op haar beurt een generator in beweging brengt.

Grijze dagen,
koude wind ...
Milieुरama blaast je nieuw
leven in. Abonneer nu.

Een Amerikaans bedrijf, dat duikboten bouwt, heeft voorgesteld een aantal reusachtige duikboten met kernaandrijving te bouwen, die gebruikt zouden worden om vloeibaar aardgas vanuit het noordpoolgebied naar afnemers in Noord-Amerika en Europa te vervoeren.

Voorstanders van het plan menen dat deze duikboot-tankers kunnen concurreren met aan de oppervlakte varende ijsbrekers en veel goedkoper zijn dan een pijpleiding.

Maar een Canadese geleerde B. Jackson meent dat het plan uitermate gevaarlijk is omdat de duikboten in aanvaring zouden kunnen komen met ijsbergen of andere voorwerpen. Een gevaar dat nog verhoogt door de talrijke stormen in het poolgebied.

Openbaar vervoer.

De Brusselse Leefmilieu- en studiegroep ARAU heeft plannen voor een

kleine tram, die in totaal 90 plaatsen telt. Dergelijke tram, die 12,25 m lang zou zijn, zou veel beter en frekwenter door het Brussels stadscentrum kunnen rijden dan de huidige tuigen. De vloer zou ook heel wat lager komen, zodat de toegang voor minder-validen mogelijk wordt.

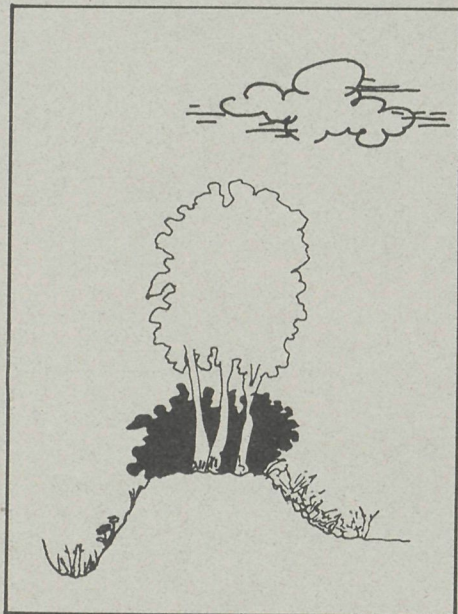
De ARAU meent dat er teveel nadruk wordt gelegd op metrostellen met een grote opvangmogelijkheid en de concentratie op enkele trajekten, die telkens opnieuw kolossale infrastructuurwerken vergen en waardoor enkel het centrum met de periferie wordt verbonden, terwijl men vaak moeilijkheden ondervindt om binnen het stadscentrum van het ene punt naar het andere te gaan. Kleine trams, die om de 2 à 7 minuten passeren, zouden volgens de ARAU, de gebruikers van het openbaar vervoer heel wat meer diensten bewijzen.

Natuur- en landschapsbescherming.

Het Neigembos, op het grondgebied van Ninove en Gooik en de IJzermonding te Nieuwpoort zijn definitief beschermde landschappen. Bij het Neigembos gaat het om een

tweede deel - een eerste deel werd reeds in 1974 beschermd - waarin zich talrijke bronnen en enkele zeer zeldzame planten bevinden. Het landschap "IJzermonding" wordt gevormd door de monding van de stroom met omgeving, waarin slikken en schorren, dijken, krekens en watergangen. Dit landschap biedt een grote verscheidenheid aan biotopen en mikrobiotopen.

In Tielrode werd de procedure voor de bescherming van de kleiputten ingezet. Deze kleiputten zijn reeds een halve eeuw buiten gebruik en sindsdien groeide er een merkwaardig natuurlandschap.

Ook voor de Voerstreek werd door minister Galle de procedure ingezet om een aantal landschappelijk waardevolle gebieden te beschermen. In vergelijking met de rest van Vlaanderen treft men in de Voer immers nog een opvallend rijke flora aan. De te beschermen gebieden zijn o.m. het Hoogbos te 's Gravenvoeren en het Veursbos te

Sint-Martens-Voeren. Tevens werd een koninklijk Besluit betreffende de definitieve bescherming van het dal van de Berwinne te Moelingen aan de koning voorgelegd.

De bescherming van de voornoemde gebieden moet gezien worden in het kader van een algemene beleids-optie van minister Galle om de Voerstreek uit te bouwen tot één van de meest waardevolle landschapsparken van België.

Het gemeentebestuur van Zuienkerke en de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen hebben beroep aangetekend bij de Raad van State tegen de klassering van de Lage Moeren te Meetkerke-Zuienkerke.

De klassering van dit poldergebied zou de landbouwers te veel beperkingen opleggen om hun aldaar gelegen gronden optimaal uit te baten.

In de provincie Limburg, meer bepaald te Koersel-Beringen, is er eveneens landbouwersverzet gerezen tegen de klasseringsprocedure voor de vallei van de Zwarte Beek, die onlangs werd ingezet. De Beringse Groene Vrijheid, een groepering ten voordele van de landbouwers, eigenaars en vruchtgebruikers, meent dat een klassering van het gebied ook hier in het nadeel van de landbouwers zal uitvallen.

Daarnaast zou ook de Koerselse Heide, eigendom van de gemeente, geklasseerd worden. In dit gebied gaan gedurende de zomerperiode talrijke jeugdkampen door.

Staar je niet blind op
een kamerplant, neem
een abonnement op
Milieurama '82.

Korte berichten.

Tentoonstelling "Groene ruimten".

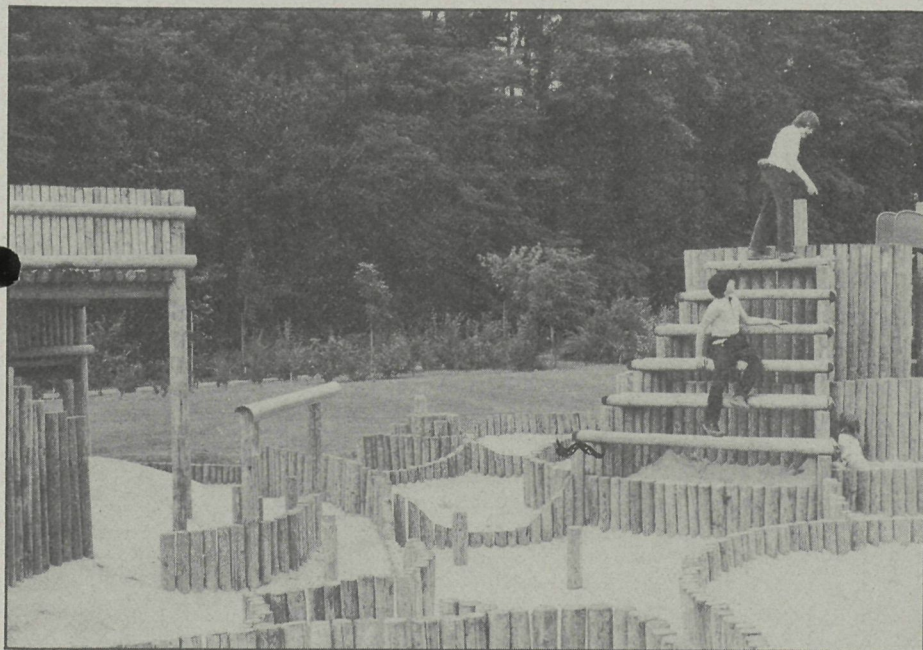
Samen met de Vereniging voor Openbaar Groen stelt de Koning Boudewijnstichting een reizende tentoonstelling "Ideeën voor groene ruimten" ter beschikking van de gemeentebesturen die van plan zijn meer gemeentelijk groen te realiseren en hiervoor meer inspraakmogelijkheden willen scheppen.

De tentoonstelling biedt allerlei ideeën bij middel van sprekend fotomateriaal over ondermeer volgende thema's: groen in de woonstraten; groen in het kader van de stads- en dorpsvernieuwing; groen rond industriële gebouwen en op stortplaatsen; verkeersgroen; groene speelruimten; enz. Van het in totaal 25 panelen worden er

twee blanko gelaten. De gemeente kan hier zelf de eigen groenrealizaties op invullen. Er is echter een voorwaarde aan verbonden: er moet tijdens de duur van de tentoonstelling (max. één week) een open debat worden georganiseerd over de stand van zaken van de groenvoorziening in de eigen gemeente. Een moderator is hiervoor ter beschikking.

Dit is een unieke gelegenheid voor plaatselijke groepen om hierop in de pikken en de eventuele groenen bloemrijke taal van menig schepen verantwoordelijk voor het groenbeleid even aan de realiteit te toetsen.

Iets wat door de 'Straatmus' in Leuven op ludieke wijze en met (hopelijk) succes werd uitgetest. Dit buurtopbouwwerk probeert sinds jaren een privé-tuin open te laten

stellen om aan een reële spelen en groenbehoefte te voldoen. Ondanks een principieel akkoord de tuin aan te kopen, bleef het stadsbestuur tot nu toe nu steeds in gebreke ...

MB.

Verras je vriendje ...
met een abonnement op
Milieुरama '82.

Beschermd, geklasseerd, geherwaardeerd.

Op initiatief van de minister van Vlaamse Gemeenschap M. Galle, werd:

voor 't Ven te Bonheiden een procedure ingezet tot bescherming van dit landschap. 't Ven is gelegen in het duinencomplex van Rijmenam-Keerbergen en is uiterst waardevol omwille van het voorkomen van een aantal zeldzame en bedreigde plantensoorten.

het Toepdomein te Brakel (40 ha) aangekocht. Het gebied zal door de Dienst van het Groenplan worden ingericht als openbaar park voor passieve recreatie.

het Stampkot te Berlare voorlopig beschermd. Het gebied is gelegen in het zuid-westen van de bebouwde kom van Berlare en maakt deel uit van het landschap de Grote Heide, oorspronkelijk een uitgestrekt duinenlandschap.

het domein Kleiheuvel te Kortrijk aangekocht. Het werd in 1971 bebost door de Vlaamse Bosbouwvereniging en kent momenteel geen bosbeheer. Nu komt het onder toezicht van het Bestuur van Waters en Bos-

sen die het bosbouwkundig beheer optimaal kan uitbouwen.

Dit was een ex-regeringsmededeling.

WV.

Batterijen.

De laatste tijd schijnt het bewustzijn veld te winnen dat kwik- en zilverbatterijtjes (je weet wel, die kleine dingen die men o.m. gebruikt bij uurwerken, foto-toestellen, rekenmachientjes ...) niet zo onschuldig zijn voor het milieu als hun minuskule omvang wel zou laten vermoeden. Zo zou één dergelijk prulletje goed zijn voor het bederven van 1 m³ bodem, als dit met het huisvuil gedumpt wordt.

Voor mensen die konkreet iets willen doen rond rekuperatie en recycling rijst dikwijls de vraag waar men met het gerekupereerde naartoe moet. Wat deze batterijen betreft, is er nu een oplossing. De firma Union Carbide is bereid deze batterijen terug te nemen en voor wat de zilverbatterijtjes betreft zit er voor de inzamelaar zelfs een interessante financiële kant aan vast. In Zwitserland, Denemarken en Nederland is de rekuperatie al georganiseerd en betekent dit per jaar rekuperatie van ettelijke tonnen erg belastend materiaal voor het milieu.

Alleszins een interessant actie-terrein voor milieugroepen.

Inlichtingen: UCAR - Noorderlaan 147, 2030 Berchem. Tel. 031/423050.

DVM.

Briefaktie Brezjnev - Reagan.

Je hebt waarschijnlijk reeds van de briefaktie Brezjnev - Reagan gehoord, maar heb je reeds de twee brieven verzonden? BBL-Vlaanderen

wel, en wil daarmee dit vredesinitiatief steunen. De gehele aktie kwam op gang na het verschijnen van het Vredesboek van Bernard Benson, die zelf de brieven voor Brezjnev en Reagan opstelde. Daarin wordt aan de twee superhamburgers gevraagd af te zien van de waanzinnige en levensgevaarlijke bewapeningswedloop. Het is van groot belang dat de aktie zo ruim mogelijk wordt gevoerd. Daarom vind je deze maand als bijlage in Milieurama deze twee brieven + de vertaling. Stuur ze beiden vandaag nog op, morgen is het misschien te laat!

WV.

De kerncentrale te Chooz of hoe zwaar weegt een verkiezingsbelofte.

Toen wij in Milieurama 6 meldden dat de kerncentrale te Chooz er niet zou komen door de overwinning van Mitterand bij de presidentsverkiezingen in Frankrijk en de formele belofte om de plannen voor Chooz niet te laten doorgaan, voegden we er toch een oproep tot waakzaamheid aan toe.

Dit wantrouwen heeft bij sommigen ergernis gewekt en termen als "defaitisme en pessimisme" waren niet van de lucht. Helaas, hebben de onheilsprofeten gelijk gekregen. De Franse overheid zal zeer snel een beslissing willen nemen over de bouw van 4 nieuwe kerncentrales (elk 1300 MW) te Chooz. Het Franse parlement zette immers het sein op groen voor de bouw van 6 centrales en de gemeentebesturen rond Chooz hebben zich voor het projekt uitgesproken.

In tegenstelling tot de belofte van de Franse president werd de Franse bevolking uit de omgeving niet geraadpleegd, laat staan de

Belgische. Ook heeft de Belgische minister van Buitenlandse Zaken verzuimd om bij de Franse overheid aan te dringen op dergelijke raadpleging. Nochtans zijn de leden van het Waals Aktiefront overtuigd dat nog niet alles verloren is. Zij doen een oproep tot alle gemeenteraden, partijen, syndikaten, verenigingen ... om in een kommunistieke een mogelijke inplanting te veroordelen. Deze moties zullen dan in samenwerking met de Franse tegenhanger van het Aktiefront publiek gemaakt worden en overgemaakt aan de Franse president en regering.

Het WAF hoopt op die manier door het bewerken van de publieke opinie genoeg druk te kunnen uitoefenen om de plannen voor Chooz af te voeren.

DVM.

Nogmaals PCB's.

De vervuiling van de Noordzee door PCB's wordt met de dag een steeds dreigender gevaar voor de Noorzevisserij. Denken wij maar aan de recente berichten over de oneetbare paling uit Nederland.

Ondanks de nietes-welles-diskussie tussen verschillende, al dan niet belangengroepen, is een zaak duidelijk: PCB's vormen een zodanige bedreiging voor het milieu en de gezondheid van de mens dat het de hoogste tijd wordt om het probleem

aan de bron aan te pakken. (Zie ook Milieurama 8/9 'PCB's: mijden als de pest')

Het gevaar dat uitgaat van PCB's wordt expliciet onderkend door het feit dat in de VS en Nederland de gevaarlijke PCB's werden verboden. Ook de EG heeft in 1976 richtlijnen uitgevaardigd ter beperking van het PCB-gebruik.

Voor het eerst in 1935 gemaakt in de VS, werd vooral in de periode 1940-'78 een sterke stijging van de PCB-gehalten waargenomen in bezonken riviersedimenten. De laatste jaren schijnt er echter een stabilisatie in de gemeten waarden op te treden. Ondanks het feit dat voor de meeste toepassingen van PCB's alternatieven werden gevonden, blijft het voor het bedrijfsleven economisch aantrekkelijker om PCB's te blijven gebruiken. Er moeten dus op korte termijn internationale regels worden opgesteld die de produktie van PCB's verbieden en een verantwoorde vernietiging van de in omloop zijnde mogelijk maakt.

De onverkwikkelijke historie van de vergiftigde Nederlandse aal, waarvoor de eerste jaren geen oplossing mogelijk is, heeft althans dit voordeel dat aangetoond wordt dat men door het te laat of niet onderkennen van gevaren van produktie en verspreiding van een groep dergelijke verbindingen, men in het vervolg beter preventief te werk kan gaan.

DVM.

Kernachtig toneel.

Op 13 november '81 was het juist 7 jaar geleden dat de Amerikaanse Karen Silkwood de strijd tegen kernenergie met haar leven moest bekopen. Nu, 7 jaar later zijn er nog steeds processen aan de gang tegen de plutoniumbrandstofstavenfabrikant Kerr Mc Gee. In Amerika

was de dood van Karen Silkwood het begin van een nog steeds voortdurende strijd tegen de toepassing en ontwikkeling van kernenergie.

Over het leven en de strijd van Karen Silkwood heeft de Maastrichtse toneelgroep GLTWEE een toneelstuk gemaakt om daarmee de discussie over kernenergie en de strijd tegen kernenergie te ondersteunen en te stimuleren.

Aktiegroepen die hun akties, debatavonden enz. hieromtrent enigszins willen animeren met een voorstelling van de toneelgroep GLTWEE kunnen voor verdere inlichtingen steeds kontakt opnemen met de toneelgroep zelf. Iedere dinsdag en woensdagmiddag telefonisch te bereiken op nummer 043-177964. Schriftelijk kan ook, op volgend adres: GLTWEE - Capucijnengang 6, 6211 RV Maastricht.

WV.

Spanje : walvisjagend land in de E.E.G. ?

Het EEB roept op om in het voorjaar van 1982 te starten met een campagne tegen de opname van Spanje in de Europese Gemeenschap zolang de walvisvangst daar is toegelaten. Wie mocht denken dat de opname van Spanje zou betekenen dat de walvisvangst er onmogelijk zou worden gemaakt wegens het verbod op de invoer van walvisprodukten in de EG en de toekomstige wetgeving i.v.m. de konventie van Washington, slaat de bal deerlijk mis. Het is namelijk zo dat de enige firma die zich bezig houdt met de walvisvangst, al zijn produkten aan Japan verkoopt. De enige manier om iets te bereiken is dus de regeringen zodanig onder druk te zetten dat bij onderhandelingen over een eventuele toetreding van Spanje, het stopzetten van de walvisvangst (o.m.) als voorwaarde wordt gesteld.

DVM.

Publikaties.

Landschappen in Vlaanderen vroeger en nu.

In dit boekwerk dat de ondertitel "van groene armoede naar grijze overvloed" kreeg, worden een 60-tal Vlaamse landschappen uit het begin van deze eeuw door middel van foto's gekonfronteerd met hun hedendaags uitzicht. De oorspronkelijke foto's, gemaakt door J. Massart - bekend Belgisch plant-

kundige -, werden nauwkeurig gelokaliseerd om daarna vanuit dezelfde hoek nieuwe te maken. De resultaten zijn soms verbluffend, zoals de hier afgedrukte foto's het bewijzen. Dit toch zeer mooi boek zal niet enkel de natuurliefhebbers bekoren, maar ook fotoliefhebbers zullen deze kollektie

groot-formaat zwart-wit foto's naar hun waarde weten te appreciëren. Nostalgie wordt men niet bij het bekijken van deze prenten, maar grijze overvloed kan toch ook triestig zijn.

Een uitgave van de Nationale Plantentuin van België in samenwerking met de BNVR. Te verkrijgen bij de BNVR - Vautierstraat 31, 1040 Brussel. Tel. 02/648.37.46. Prijs: leden 515 fr. niet-leden: 580 fr. Verzending inbegrepen.

WV.

Het bos in de klas.

"Het bos in de klas", het laatste nieuwe geesteskind van de Vlaamse Bosbouwvereniging, biedt een belangrijke en welkome hulp aan het onderwijzend personeel.

Deze uitgave, die tot doel heeft het bos meer aan bod te laten komen in het sekundair onderwijs, is opgevat als een volledig uitgewerkt lessenpakket ten dienste van de leraars (50 lessen, 2 boeken; totaal 437 blz., geïllustreerd). In dit lessenpakket wordt getracht alle aspecten van het bos en het menselijk bosgebruik te behandelen. Zowel zuiver biologische als meer praktisch gerichte onderwerpen komen aan bod. De lessen worden verdeeld in een aantal deelgroepen. Deze indeling is echter niet bindend en wil enkel een leidraad zijn bij een keuze. Ze zijn dusdanig gekozen dat de leraar de mogelijkheid heeft ze met enige soepelheid te selecteren en aan te passen aan zijn eigen programma. De Vlaamse Bosbouwvereniging verspreidt "Het bos in de klas" voor 100fr. (twee delen, 437 blz. verzending inbegrepen). Op verzoek wordt ook een handleiding voor het organiseren van een geïntegreerde werkweek met het bos verzonden. Om administratieve redenen gebeurt de

toezending enkel na voorafgaande storting op rk. 000-1027867-55 van de Vlaamse Bosbouwvereniging, Gontrode.

JV.

Handboek milieurecht.

Zopas verscheen bij het Centrum voor Natuurbeschermingseducatie v.z.w. een "Praktisch Handboek Milieurecht".

Over dit onderwerp bestaan reeds verschillende uitgaven, die echter nog teveel de stempel 'door en voor juristen' dragen.

Het handboek is een poging deze situatie te doorbreken. Juridische termen werden zoveel mogelijk geweerd of omschreven. Commentaar werd zo ingelast dat geen afbreuk wordt gedaan aan de bruikbaarheid van de teksten.

Algemene begrippen over milieu en recht, wetgeving, gerechtelijke procedure, leefmilieubeleid en hinderwetgeving zijn enkele van de vele facetten van het onderwerp die in het boek aangesneden worden.

Praktisch Handboek Milieurecht, door P. Stryckers en Ch. Vanden Bilcke kan besteld worden op het CVN - Ommeganckstraat 26, 2000 Antwerpen. Tel.: 031/ 31.84.81. Prijs 150 fr. + verzendingskosten.

WV.

Verkeer op mensenmaat.

Een uitgave van de werkgroep "langzaam verkeer" en "Leuven veilig", naar aanleiding van het plan van de stad Leuven om de verkeersproblemen globaal aan te pakken: het zogenaamde lussensysteem.

Weldra bleek dat ondanks ronkende volzinnen zoals 'verbeteren van het woonklimaat ... beschermen van zwakke weggebruiker' eigenlijk nog steeds de belangen van koning auto centraal stonden. De auteurs heb-

ben gebruik gemaakt van de geboden inspraakans en hebben in deze brochure een heel pak alternatieven geformuleerd, geschoeid op een ander soort verkeersdenken, waarbij met minder grote financiële middelen en op kortere termijn een rechtvaardiger herverdeling van de verkeersruimte tot stand kan worden gebracht.

Ondanks het toch niet zo gelukkige formaat en de soms slordige technische afwerking, blijft dit werkje een bijzonder goed overdacht en waardevol geheel; aan te raden voor al wie interesse heeft voor de verkeersproblematiek in de stad.

Inlichtingen: WG Langzaam Verkeer
Diestsestraat 303, 3000 Leuven.
Tel.: 016/ 22.20.14.

DVM.

Natuurkalender.

De Belgische Jeugdbond voor Natuurstudie (BJN) geeft ieder jaar een kalender uit rond het thema natuurstudie, voorzien van 12 wit-zwart foto's en pentekeningen.

Dit jaar zijn er door een technische vergissing 1000 kalenders te

veel gedrukt. De BJN doet dan ook een warme oproep tot alle geïnteresseerden om deze kalender mee te helpen verdelen. De kostprijs bedraagt 40 fr. (verkoop: 60 fr.)
Inlichtingen: BJN - Kortrijkse poortstraat 58, 9000 Gent.

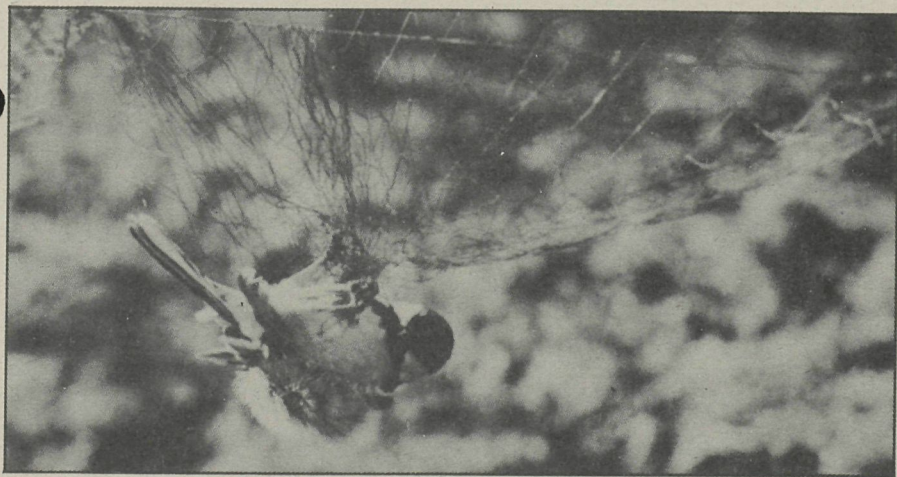
DVM.

Waterzuivering in Groot-Ninove kritisch bekeken.

In dit dossier van de werkgroep Leefmilieu voor Groot-Ninove, worden aan de hand van persoonlijke observaties en rapporten van het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie, de waterzuiveringsplannen, die de stad Ninove ter tafel legt, kritisch bekeken.

Naar het oordeel van de werkgroep kosten de huidige plannen 1 miljard teveel en is het te verwachten gunstig effect op de kwaliteitsverbetering van het Denderwater onzeker.

Deze goed bestudeerde en gedocumenteerde brochure is een interessant werkdokument voor wie in zijn eigen gemeente met analoge toestan-

den gekonfronteerd wordt.

Te verkrijgen door storting van
100 fr. op rk. 001-0788955-33 van
de werkgroep Leefmilieu Ninove.

DVM.

VELT-kalender.

De Vereniging voor Ekologische
Leef- en Teeltwijze heeft voor haar
jaarlijkse traditionele kalender
van 1982 het thema "Nuttige dieren
in de tuin" gekozen.

12 dieren worden met tekst en beeld
ekstra in de kijker gezet. Het
praktische gedeelte met tuinwerk-
zaamheden en astrologische zaai-
kalender maakt deze kalender te-
vens zeer bruikbaar voor uw tuin-
werkzaamheden.

Te verkrijgen door storting van
195 fr (verzending inbegrepen) op
rk. 416-6038431-78 van VELT v.z.w.
te 2241 Halle-Zoersel.

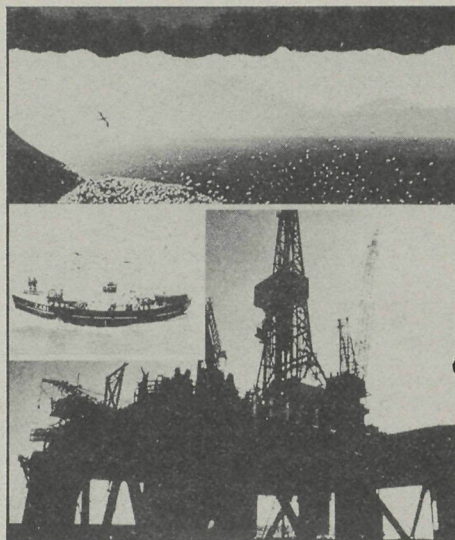
WV.

Loop niet achter,
vernieuw nu je
abonnement op
Milieurama.

Het beheer van onze zeeën.

Onder deze titel bracht de Stichting Leefmilieu de 17de in een serie monografieën op de markt. Het werd een lijvig boekwerk (330 blz.) van de hand van de 27-jarige Cuyvers Luc, die zich in de VS gespecialiseerd heeft in mariene biologie en mariene aangelegenheden.

Het werk kan in twee delen opgesplitst worden. In een eerste deel wordt het oceaangebeter in het al-

gemeen behandeld en in het tweede deel wordt dit toegepast op de Noordzee.

De auteur beschrijft de belangrijkste uitbatingen van de zee: de visserij, de ontginning van mineralen, de afvalverwijdering en de scheepvaart.

Van elk wordt de omvang, de typische problemen, de gevolgen en het huidige beheer toegelicht. Zo wordt duidelijk dat het steeds intensiever gebruik van de zee leidt tot misbruiken, konflikten en verspilling. De konklusie van de auteur is dan ook dat het de hoogste tijd wordt dat we de zee verstandig leren aanwenden. Als mogelijke oplossing wordt in het boek gesteld het gebruik van de zee horizontaal en regionaal aan te pakken, om de verwachtingen t.o.v. de zee als energie-, mineralen- en voedselleverancier, waar te maken.

Te verkrijgen in de boekhandel of bestellen bij de Stichting Leefmilieu. P/A Rockoxhuis-Kredietbank Keizerstraat 8, 2000 Antwerpen.
Kostprijs: 590 fr.

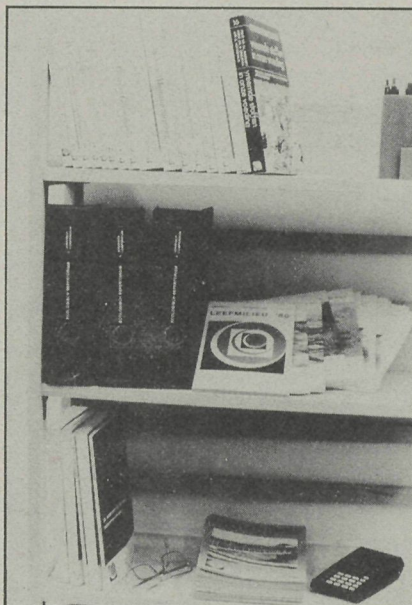
DVM.

Voor uw milieu-informatie :

- Bibliotheek
 - Publikaties
 - Bemiddeling
 - Normen
 - Adressen
 - Wetgeving
 - Advies
 - Techniek
-
- Bibliografieën
 - Referenties
 - Audio-visuele middelen

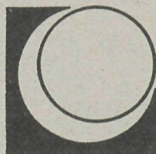
Eigen publikaties :

- Juridisch Compendium
- Monografieën 'Leefmilieu Nu'
- Reeks 'Leefmilieu-documentatie'
- Reeks 'Leefmilieu-Dossiers'
- Tweemaandelijks Informatieblad

Voordelen voor abonnees op het Informatieblad (abonnement 1982:BF 150)

- 20% korting bij aankoop van monografieën Leefmilieu Nu en Leefmilieu-Dossiers
- op aanvraag een gratis exemplaar van de brochures 'Leefmilieu-documentatie'
- toegang tot de bibliotheek
- prioritaire dienstverlening

STICHTING LEEFMILIEU
onder de auspiciën van de KREDIETBANK
p/a Rockoxhuis - Kredietbank
Keizerstraat 8 - 2000 Antwerpen
tel.:(031) 31 64 48

Komitee Jean Pain.

Door de Fransman Jean Pain werd sedert 1964 een methode ontwikkeld om vers gehakt of gesnoeid struik- en houtgewas door kompostering in vruchtbare teelaarde om te zetten. Tijdens het broeiproces kan eerst warmte gerekupereerd worden voor sanitaire doeleinden of om een serre vorstvrij te houden. Het gekomposteerd struikgewas kan ook biogas leveren. Bovendien is gedehydrateerd vers versnipperd houtgewas een volwaardig voedsel voor geiten en schapen. Ten behoeve van de zeer talrijke belangstellenden die met hem in contact kwamen, ging Jean Pain zijn experiment beschrijven in een handleiding die nu reeds in 5 talen wordt uitgegeven. Voor de Nederlandstalige bewerking (De methode Jean Pain of een Andere Tuin) zorgde F. Vanden Brande die, in 1975, met het experiment van het procédé als eerste in Vlaanderen was begonnen.

Uit dit privé-initiatief is dan, in 1978, de v.z.w. "Komitee Jean Pain" ontstaan. Omdat er in het Beneluxgebied dagelijks zeer grote hoeveelheden vers klein en middelgroot snoei- en hakhout (afkomstig van onderhoudswerken in parken, tuinen, bossen, lanen en bermen en als gevolg van ontbossing) wordt opgebrand of naar de vuilnisbelt wordt gevoerd, wil het Komitee de milieuvriendelijke techniek van Jean Pain bekend maken. Het Komitee beschikt daar, te Londerzeel (Brabant) over een proefwerf met aanpalende proeftuin (1 ha, met boomgaard en kruidenhof) waar de methode van Jean Pain wordt uitgetest en onderwezen.

Het gemeentebestuur van Londerzeel pikte inmiddels op het projekt in en organiseert selektieve ophaling van al het snoeihoutafval, dat naar de proefwerf wordt gevoerd.

Enkele cijfers: (toestand eind '81)

- proefwerf: 15.000 m³ takken werden reeds gekomposteerd.
- proeftuin: 12 percelen (groente- teelt bewerkt door plaatselijke gezinnen.
- opendeurdagen: op de 1ste zaterdag van elke maand (10-12 en 14-17 u). Kosteloos geleid bezoek met film en diavoorstelling. Ook informatiedagen voor plantsoendiensten, schoolgroepen en verenigingen.
- nationale enquête: onder bescherming van de minister van Leefmilieu werden in 1980 al de gemeentebesturen aangezet om hun struikgewas te recykleren. 60 gemeenten hebben reeds de toepassing van de Methode J.P. op hun programma gezet.
- projekten Derde Wereld: het Komitee werd erkend als NGO (niet-gouvernementele organisatie). 3 oud-stagiairs vertrekken in het kader van een projekt naar Tunesië. 1 konsulent van het Komitee gaat de methode onderwijzen in Guinea.

Komitee Jean Pain v.z.w.
Prinses Elisabethlaan 18, 1030
Brussel. Tel.: 02/ 241.08.20.

Kalender.

9 januari 1982 :

Aktiedag "Kernenergie, een kollektief zelfmoordprogramma?". Aanvang : 15 uur.
Zaal Familia -J. De Greefstraat 3 -1080 Ganshoren.
15 uur : Info-beurs (tot 19 uur)
20 uur : Teaterwerkgroep Tentakel met
"De Kern Van De Zaak-Show"
Inlichtingen : A. Beeckmans - Van Overbeke-
laan 245 Bus 132 -1080 Ganshoren. Tel.: 02/427.14.99

2 en 3 februari 1982 :

Seminarie met als tema : "Zure regen in Skandinavië: de verantwoordelijkheid van de Europese Gemeenschap". Programma en andere praktische inlichtingen: het Europees Milieubureau - Vautierstraat 29, 1040 Brussel.
Tel.: 02/647.01.99.

6 en 7 april 1982 :

Planologische diskussiedagen met als tema:
"Ruimtelijke gevolgen van stagnerende economie en energieschaarsten". Inlichtingen:
Stichting Planologische Diskussiedagen -
Stevinweg 1 - 552, 2668 CN Delft.

12 tot 16 april 1982 :

"European Heritage Landscape Conference '82" te Losehill Hall. Inlichtingen: Peak National Park Study Centre - Losehill Hall, Castleton, Derbyshire S30 2 WB.

17 tot 31 juli 1982 :

Kompostering van struikgewas en energiewinning : internationale opleidingsstage, georganiseerd door vzw Comité Jean Pain op het proefstation te Londerzeel.

Aankondigingen van milieumanifestaties zoals debatten, opendagen, kursussen, stages, enz. kunnen voor eventuele opname in onze Weekberichten opgestuurd worden naar B.B.L. - Vlaanderen.

"Milieurama" is het maandelijks tijdschrift van de Bond Beter Leefmilieu-Vlaanderen v.z.w.
Aarlenstraat 25, 1040 Brussel. Tel.: 02/230.94.10.
1ste jaargang, nr. 12 december 1981.
Verantwoordelijke uitgever: R. Dirks
Karel Van Den Oeverstraat 50,
2200 Borgerhout.

HUN LEEFMILIEU UW ZORG

